

Ш141.1я73

і-18

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Т.Ю.Іванець, В.Я.Корженко, О.В.Абрамчук

УКРАЇНСЬКА МОВА
ДЛЯ
ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Частина 3

Вінниця ВДТУ 1999

Міністерство освіти України
Вінницький державний технічний університет

Т.В. Іванець, В.Я. Корженко, О.В. Абрамчук

УКРАЇНСЬКА МОВА
ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
частина 3

Затверджено Ученою радою Вінницького державного технічного університету як навчальний посібник для іноземних студентів. Протокол № 6 від 24 лютого 1999 року

Вінниця ВДТУ 1999

УДК Ш 141.1

Українська мова для іноземних студентів. Частина 3 :
Навчальний посібник /Уклад.: Т.Ю.Іванець, В.Я.Корженко,
О.В.Абрамчук. - Вінниця: ВДТУ, 1999. - 112 с. Укр.мовою/.

Бібліограф. 8 найм.

Рецензенти: Л.Є.Азарова, канд.філол.наук,
Г.Л.Василенко, канд.філол.наук.

ТЕМА I. В УСТАНОВІ. У НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Завдання 1. Прочитайте слова. З'ясуйте їх значення.

Навчатися в університеті /у школі/, вступити до університету, закінчити університет; середня /вища/ школа, вищий навчальний заклад, вуз; складати - скласти іспит /екзамен/, залік; пропускати - пропустити заняття, семінар, лекцію; слухати /читати, записувати/ лекцію; викладати хімію, викладач хімії, підручник з фізики, виконувати завдання, ставити запитання, відповідати на запитання, відпрацювати пропущений семінар, залікова книжка, триместр, сесія, розклад занять.

Завдання 2. Від іменників чоловічого роду утворіть іменники жіночого роду.

З р а з о к : учень - учениця, школяр - школярка.

Однокурсник, першокурсник, викладач, випускник, учитель, секретар, директор, ректор, декан, професор.

Завдання 3. Поясніть, як префікси змінюють значення дієслів. Утворіть словосполучення.

З р а з о к : писати заяву /конспект, наказ/.

- | | |
|---|--|
| 1. Писати, написати, записати, підписати, переписати. | залік, наказ, фізика, дисертація, студент, лекція, контракт, заява, конспект, гроші, інститут. |
| 2. Рахувати, зарахувати, відрахувати. | |
| 3. Складати, викладати. | |

Завдання 4. З'ясуйте, які слова позитивно оцінюють роботу студента, які - негативно.

Відмінно. Погано. Добре. Правильно. Дуже погано. Молодець! Задовільно.

Завдання 5. Замість крапок поставте у потрібній формі слово дошка.

Писати /на чому, на чім/ ..., витерти /що/..., викликати студента /до чого/..., стояти /біля чого/..., підійти /до чого/..., відійти /від чого/... .

Завдання 6. Виконайте прохання.

Ідіть, будь ласка, до дошки; напишіть на дошці дату. Дякую, ідіть на своє місце. Розгорніть зошит, переписіть тему з дошки у зошит, прочитайте її, повторіть голосно, перекладіть слова російською мовою.

Завдання 7. Поставте замість крапок прийменники з, зі, у, до, на, після.

Викладач вітається ... студентами, потім перевіряє, кого немає на лекції. Він пише ... дошці тему, ставить запитання, студенти відповідають ... них. ... пари ... викладача підходять студенти, він запрошує їх ... консультацію.

Завдання 8. Заповніть таблицю.

Н.	семінар	лекція	заняття	пара
Р.				
Д.				
З.				
О.				
М.				

Завдання 9. Порадьте, до якого закладу, на який факультет треба вступати людині, що любить фізику, біологію, цікавиться історією, хімією.

З р а з о к : Людині, яка любить математику, треба вступати на математичний факультет університету.

Завдання 10. Дайте відповіді на запитання.

1. Яку школу ви закінчили? /середня, вища/
2. Скільки студентів у вашій групі?
3. Скільки у вас відмінників?
4. Коли буде дзвоник на перерву?

5. Це буде велика перерва?
6. Хто вам дав залікову книжку?
7. Де висить розклад занять? /коридор, деканат/
8. Коли починається сесія?
9. Скільки заліків і іспитів ви вже склали?
10. Коли розпочинаються заняття в університеті? Коли закінчуються?

II. Скільки навчальних закладів у Вінниці? Назвіть їх.

Завдання II. Запишіть скорочену та повну назву свого факультету.

Завдання I2. Прочитайте заяву ректорові університету. Напишіть заяву деканові.

Ректору ВДГУ
акад. Мокіну Б.І.
студента гр. ЗКІ-96
Хамді Рагіда

Заява

Прошу надати мені академічну відпустку у зв'язку з хворобою.

10.01.99

Підпис

Завдання I3. Прочитайте оголошення.

17 листопада о 14.00 в актовому залі відбудуться збори, присвячені Міжнародному дню студента. Запрошуємо всіх студентів.

Адміністрація університету

Які оголошення ви читали або чули під час навчання в університеті?

Завдання І4. Напишіть розповідь про свою школу.

Я пішов до школи в ... Закінчив її в ... У школі навчалося ... учнів. У нашому класі було ... Я навчався ... Над усе я любив ... У мене було ... У вільний від уроків час ми ... Мої друзі тепер ... З усіх учителів я частіше згадую учителя ...

Завдання І5. Прочитайте діалог секретаря з відвідувачем.

- Коли директор приймає з особистих питань?
- Після третьої години. Ви в якій справі?
- Я хочу працювати у вас. У газеті прочитав оголошення, що у вас є вільна посада економіста.
- Ви можете залишити директорові свою заяву та інші документи. Якщо не зможете прийти сьогодні, приходьте завтра об одинадцятій.
- Дякую. До побачення.
- До побачення.

Завдання І6. Складіть діалог відвідувача з секретарем у приймальні ректора ВДТУ.

ТЕМА 2. В УСТАНОВІ. ДІЛОВІ ПАПЕРИ.

Завдання 1. Дайте відповіді на запитання.

1. Коли і де ви народилися?
2. Де ви навчалися?
3. Коли ви вступили до ВДТУ?
4. Ви одружені?
5. Чи є у вас діти?
6. Як звать вашого батька? Ким він працює?
7. Хто ваша мати?
8. Де живуть ваші батьки?

Завдання 2. З'ясуйте, що означає слово автобіографія. Прочитайте слова та словосполучення, які вживаються в автобіографії. Запишіть їх.

Народитися	де? коли?	10 січня 1979 року в Коломбо.
Навчатися	де?	у школі /ліцеї, коледжі, університеті/.
Закінчити	що?	школу /ліцей, коледж/.
Працювати	де?	на заводі /у лікарні/.
Працювати	ким?	робітником /водієм/.
Бути	ким?	домогосподаркою /бізнесменом/.

Завдання 3. За зразком напишіть автобіографію.

АВТОБІОГРАФІЯ

Я, Пáвлова Валенті́на Іва́нівна, народилася 20 вересня 1965 року в м.Вінниці в сім'ї службовця.

З 1972 р. по 1982 р. навчалася в середній школі № 7 м.Вінниці.

У 1982 р. вступила до Вінницького політехнічного інституту, який закінчила в 1987 р.

З 1987 р. по 1990 р. працювала на Вінницькому електро-технічному заводі на посаді економіста планового відділу. З 1990 р. працюю начальником планового відділу Вінницького заводу радіотехнічної апаратури.

Чоловік, Павлов Ігор Антонович, 1963 р. народження,
працює директором малого підприємства "Колос".

Син, Павлов Сергій Ігорович, 1988 р. народження, учень
середньої школи № 15.

Батько, Сидоров Іван Васильович, 1930 р. народження,
пенсіонер.

Мати, Сидорова Марія Олександрівна, 1935 р. народжен-
ня, пенсіонерка.

1.04.99

В.І. Павлова

Завдання 4. Прочитайте зразки заяв. Напишіть заяву за од-
ним із зразків.

З р а з о к 1.

Ректору ВДТУ
академіку Мокіну Б.І.
громадянина Судану
Вабікера Наджі

З а я в а

Прошу зарахувати мене студентом I курсу за спеціаль-
ністю 7092101 "Промислове та цивільне будівництво" за умова-
ми контракту.

01.07.98

Підпис

З р а з о к 2.

Декану по РІС
доц. Нагулу В.І.
студента гр.2Б-98
Кханделвала Суніла

З а я в а

Прошу дозволити мені пройти виробничу практику в Ін-
дії.

01.05.99

Підпис

З р а з о к 3.

Декану по РІС
доц. Нагулу В. І.
Мохамеда Хасана,
студента гр.4Б-98

З а я в а

Прошу дозволити мені достроково скласти іспити у зв'язку з нагальною потребою поїхати на батьківщину.

10.12.98

Підпис

Завдання 5. Прочитайте діалоги.

I. - Здрастуй, Мохамеде!

- Привіт, Лоране!

- Я тебе давно не бачив. Ти що, не живеш у гуртожитку?

- Минулого тижня я переїхав на квартиру.

- Як це тобі вдалося?

- Дуже просто. Мені зателефонували, запропонували квартиру. Я оглянув її і уклав договір із власником квартири.

- І як тобі там живеться?

- Добре. Ніхто не заважає вчитися.

- А телефон є?

- Так. Заходь у гості. Вулиця Келецька, 10, кв. 27.

- Дякую. Обов'язково заїду.

II. - Добрий день.

- Здрастуйте.

- Ви Мунір?

- Так, це я.

- Ви давали оголошення, що хочете зняти окрему квартиру?

- Так. З телефоном і меблями.

- Четвертий поверх вас задовольнить?

- Цілком.

Завдання 6. Прочитайте зразки оголошень. Напишіть оголошення за одним із зразків.

З р а з о к I. Винайму 1-кімнатну квартиру з телефоном та меблями. З пропозиціями звертатися за адре-

сов: вул. Келецька, 90, гуртожиток № 3, кімн. 10.

Зразок 2. Інженер-енергетик шукає роботу за фахом. Телефонувати 44-04-20 після 18-ої години.

Зразок 3. Недорого продається персональний комп'ютер "Pentium" з принтером. Звертатися за тел. 44-01-23.

Зразок 4. Молодий симпатичний студент ВДТУ, який мешкає у гуртожитку № 3, познайомиться з молоддю та красивою студенткою, яка отримує стипендію та вміє смачно готувати борщ.

Завдання 7. Прочитайте зразок та напишіть самостійно пояснювальну записку.

Декану по РІС
доц. Нагулу В.І.
громадянина Йордані
Аль-Баргуті Мохамеда

Пояснювальна записка

З 8.12. по 12.12.1999 року я пропустив заняття в університеті у зв'язку з хворобою, що підтверджується довідкою з лікарні.

14.12.99

Підпис

Завдання 8. Прочитайте діалоги. Замість крапок поставте потрібне слово.

- I. - Привіт, Ібрахіме!
- Здрастуй, Ракібе!
- Куди ти йдеш?
- До деканату. Хочу поїхати на практику до Швейцарії.
Тож маю написати ...
- Бажаю успіху.
- Дякую.
- II. - Що ти пишеш?
- ...

- А про що твоє ... ?
- Про те, чого у мене немає і про що я мрію.
- Про окрему квартиру?
- Та ні, про дружину.

Ш. - Що ти будеш робити на канікулах?

- Поїду додому.
- А ти вже написав ... ?
- Хотів сьогодні написати, та декан каже, що спочатку слід відпрацювати пропущені заняття. Тож спочатку треба написати ... і пояснити причини пропусків.

ТЕМА 3. ЛЕКЦІЯ З ФІЗИКИ

Завдання 1. Прочитайте слова. З'ясуйте їх значення.

Куля,	надавати - надати що,
повітря,	розраховувати - розрахувати що,
простір,	витагуватись - витягнутись,
засіб,	обертатися,
радіопередавач,	запускати - запустити що,
вплив,	подолати що,
межа,	доводити - довести що,
можливий,	керувати чим,
достатній,	залишати - залишити що,
штучний,	визначати - визначити що,
розрахунок,	враховувати - врахувати що,
керування,	впливати - вплинути на що.
орбіта,	

Завдання 2. Поясніть значення словосполучень.

Закон всесвітнього тяжіння. Штучний супутник Землі. Параболічна швидкість. Діаметр кулі. Маса кулі. Космічний корабель. Вийти у космос. Реактивний рух. Кінетична енергія. Сфера тяжіння планети. Опір атмосфери.

Завдання 3. Знайдіть антоніми.

Природний, мінімальний, небо, допомога, рух, небесний, збільшувати, вхід, збереження, падати, менший, підніматися, знищення, більший, земний, перешкода, спокій, зменшувати, вихід, максимальний, земля, штучний.

Завдання 4. Утворіть прикметники.

З р а з о к : Практика - практичний, хвиля - хвильовий.

Кінетика, алюміній, повітря, ракета, небо, куля, поверхня, супутник, орбіта, парабола, опір, атмосфера.

Завдання 5. Прочитайте. Числівники запишіть словами.

7; 9; II; 2; I6; 67; 4 жовтня; 54; 83; 6; 1957 року;
54 см; 83,6 кг.

Завдання 6. Заповніть таблицю.

Н. три третій третя
Р.
Д.
З.
О.
М.

Завдання 7. Утворіть словосполучення.

Подолати	простір
розрахувати	допомога
обертатися	корабель
керувати	планета
надати	траєкторія
посилати	опір
вийти	космос
переміщуватися	Сонце
враховувати	апарат
впливати	процес
	запуск
	швидкість

Завдання 8. Прочитайте текст лекції. Визначте її тему.

Руки тіл, що їх посилають з Землі в космічний простір, розраховують, виходячи із закону всесвітнього тяжіння.

Розрахунки і практика показують, що тіло, яке рухається зі швидкістю, меншою від 7,9 км/с, під дією тяжіння падає на поверхню Землі, а якщо швидкість тіла становить 7,9 км/с, то воно обертається навколо Землі як супутник. Таку швидкість називають першою космічною.

Якщо швидкість тіла збільшувати, то орбіта його руху навколо Землі витягуватиметься і, нарешті, при швидкості 11,2 км/с тіло перейде на параболічну орбіту і залишить Землю. Цю швидкість називають другою космічною. Космічні швидкості визначено без урахування опору атмосфери і впливу тяжіння інших планет.

Надаючи космічному апарату швидкості понад 11,2 км/с можна посилати його у сферу тяжіння інших планет або Сонця.

Щоб запустити корабель з Землі за межі тяжіння Сонця, йому треба надати кінетичну енергію, достатню для виходу за сферу тяжіння Землі й збереження параболічної швидкості, достатньої для виходу за сферу тяжіння Сонця. Мінімальне значення третьої космічної швидкості - 16,67 км/с.

Надання тілам космічних швидкостей і керування ними в небесному просторі стало можливим завдяки розвитку ракетної техніки. Видатний російський учений К.Е.Ціолковський довів, що тільки за допомогою ракети людина може подолати тяжіння і вийти в космос, що реактивний рух є єдиним можливим засобом переміщення в безповітряному просторі.

4 жовтня 1957 року відбувся запуск першого в історії людства штучного супутника Землі. Це була алюмінієва куля діаметром 54 см і масою 83,6 кг з радіопередавачем.

Завдання 9. Дайте відповіді на запитання.

1. Чи є у Землі природні супутники?
2. Якою має бути швидкість штучного супутника Землі?
3. Якої швидкості треба надати космічному кораблю для виходу за сферу тяжіння Сонця?
4. Про які космічні швидкості ви дізналися з тексту?
5. Що довів К.Е.Ціолковський?

Завдання 10. Закінчіть діалог.

- Де ти був?
- На лекції з фізики.
- Про що йшлося у лекції?
- ...

Завдання 11. Визначте, яка з цих назв тексту більше за всіх відповідає його змісту.

1. Людина в космосі.
2. Перший штучний супутник Землі.
3. Космічні швидкості.
4. Наукова робота К.Е.Ціолковського.

Завдання 12. Складіть номінативний план тексту.

Завдання 13. Перекажіть текст.

ТЕМА 4. ПРО ФІЗИКУ ТА ФІЗИКІВ

Завдання 1. Прочитайте слова. З'ясуйте їх значення.

Швидкість,	виштовхувати - виштовхнути кого, що,
тиск,	залишати - залишити кого, що,
світло,	залишатися - залишитися,
відстань,	зміщуватися - зміститися,
коло,	відбуватися - відбутися,
речовина,	витіснити - витіснити кого, що,
рідина,	рухатися перебувати,
вісь,	дорівнювати чому,
коливання,	припиняти- припинити що,
бік,	формулювати - сформулювати що,
вага,	встановлювати - встановити що,
стан,	користуватися чим,
опір,	створювати - створити що,
струм,	виявляти - виявити що,
вигляд,	сприяти чому,
будова,	занурювати - занурити кого, що.
напруга,	
потужність,	
напряж,	
зіткнення,	
властивість,	
вимірювання,	
рух,	

Завдання 2. Поясніть значення словосполучень.

Агрегатний стан, будова тіл, амплітуда коливань, електричний заряд, описувати лінію, вісь обертання, напрям руху, температура плавлення, закон тяжіння, теорія відносності.

Завдання 3. Поясніть, від яких основ утворилися складні слова. З'ясуйте значення цих слів.

Прямолінійний, криволінійний, електромагнітний, фотоефект, газоподібний, взаємодія, всесвітній.

Завдання 4. Запишіть пари антонімів.

Запитувати, рух, менший, великий, підвищити, збільшити, частіше, відповідь, згори, малий, кривий, запитання, знизити, рідше, поєднувати, знизу, зменшити, більший, відповідати, спокій, униз, роз'єднувати, прямий, угору.

Завдання 5. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

Занурити у /рідина/, рухатися по /коло/, виштовхувати з /вода/, перебувати в /стан/, зв'язувати з /молекули/, лежати на /пряма лінія/, переходити з /місце/ на місце, плавитися при /певна температура/.

Завдання 6. Знайдіть спільнокореневі слова.

Кристалічний, коливатися, кількісний, обертатися, рух, залежність, вісь, тяжкий, швидкий, тяжіння, рівний, молекула, будова, квантовий, зміна, рідкий, визначати, притягатися, обертання, осьовий, високий, будувати, коливальний, квант, рухатися, визначення, змінювати, дорівнювати, кристал, залежати, нерухоми, незалежний, міжмолекулярний, рідина, обертальний, коливання, якісний, ходити, підвищити, кількість, швидкість, перехід, якість.

Завдання 7. Прочитайте діалоги. Визначте тему кожного діалогу.

I. - Ти добре знаєш механіку?

- Непогано. Іспит склав відмінно.

- Поясни мені, що таке траєкторія.

- Це лінія, яку описує матеріальна точка під час руху.

Рух точки поділяють на прямолінійний та криволінійний в залежності від вигляду траєкторії.

- Як рухаються точки під час обертання?

- При обертальному русі всі точки тіла рухаються по колах, центри яких лежать на одній прямій.

- Яку назву має ця пряма?

- Це вісь обертання.

II. - Нагадай мені формулювання закону Архімеда. Я вже нічого не пам'ятаю зі шкільного курсу.

- Слухай. На тіло, занурене в рідину, з боку рідини буде діяти тиск: з боків і зверху вниз, і знизу вгору. Але тиск знизу більший за тиск згори, тому будь-яке занурене у рідину тіло буде виштовхуватися нею знизу вгору під дією деякої сили. Ця сила дорівнює вазі рідини, що витіснена цим тілом.

III. - Будь ласка, відповідайте на перше запитання.

- Агрегатні стани речовини. Речовина може перебувати в таких агрегатних станах: твердому, рідкому та газоподібному. При певних умовах речовина може бути в стані плазми. Сили взаємодії між молекулами визначають будову тіл і характер молекулярного руху. Сили взаємодії тим менші, чим більші міжмолекулярні відстані. В газах середня відстань між молекулами досить велика порівняно з розмірами молекул. Молекули рухаються хаотично, змінюють напрям руху при зіткненнях. Вони рухаються незалежно одна від одної, тому що сили взаємодії малі. У твердих кристалічних тілах відстані між молекулами значно менші, ніж у газах, міжмолекулярні сили більші. У кристалах молекули, атоми переходять з місця на місце рідко, більшу частину часу вони перебувають у коливальному русі відносно деяких нерухомих точок, або вузлів.

- А якщо підвищити температуру твердого тіла?

- Тоді збільшиться амплітуда коливань молекул, збільшаться відстані між вузлами, атоми частіше залишатимуть свої вузли. При певній температурі, що називається температурою плавлення, відбувається перехід у рідкий стан.

- Добре. Слухаю вашу відповідь на друге запитання.

Завдання 8. Закінчіть речення.

1. Речовина може перебувати в таких агрегатних станах:...
2. У твердих кристалічних тілах відстані між молекулами...
3. У газах молекули рухаються ...
4. Під час обертання всі точки тіла рухаються ...

Завдання 9. Дайте відповіді на запитання.

1. Який рух називають обертальним?

2. Що таке вісь обертання?
3. Яка лінія є траєкторією?
4. Як формулюється закон Архімеда?
5. Чому відбувається перехід речовини з твердого стану у рідкий?
6. В якому агрегатному стані може перебувати вода?

Завдання I0. Замість крапок поставте у потрібній формі
прізвища вчених.

1. Зв'язок між кількісними та якісними характеристиками елементів виявив
2. ... створив квантову теорію фотоефекту, теорію відносності.
3. ... дав перше наукове визначення поняття електромагнітного поля.
4. Перший закон ... називають ще законом інерції.
5. Закони дії магнітного поля на струм були встановлені ... у 1820 - 1821 рр.

Довідковий матеріал: Ампер, Менделєєв, Ньютон, Ейнштейн, Максвелл.

Завдання II. Складіть діалоги про видатних учених "Чи знаєш ти ...?"

Довідковий матеріал:

1. Архімед. Народився 287 р. до н.е. у багатому місті Сиракузах. Він був видатним механіком, інженером, математиком. Про нього розповідали легенди. Ученого було вбито 212 року до н.е.
2. Ньютон. Народився 1647 р. в Англії. Закінчив Кембриджський університет. Ньютон був видатним фізиком, астрономом, математиком. Він сформулював основні закони механіки, встановив закон всесвітнього тяжіння. Помер Ньютон у віці 84 років. До кінця життя він не припиняв наукової роботи.
3. Ейнштейн. Учений мешкав у Німеччині, Швейцарії, США. Він лауреат Нобелівської премії /1921 р./. Ейнштейн встановив закони фотоефекту, виклав основи квантової

теорії світла, теорію відносності.

Завдання 12. Поясніть, чому ці назви одиниць можна вважати словами-пам'ятниками.

Ампер, ом, ват, кулон, гаус, генрі, фарада, ньютон, паскаль, джоуль, беккерель, вольт, герц.

Визначте, якими одиницями вимірюють силу, тиск, напругу електричного поля, силу електричного струму, роботу та кількість теплоти, опір провідника, потужність.

Завдання 13. Підготуйте короткі розповіді про вчених, чий прізвища є у складі назв елементів періодичної системи Менделєєва.

Ейнштейній, курчатівій, фермій, кюрій, менделєвій, лоуренсій.

ТЕМА 5. ХІМІЧНІ ЗАКОНИ

Завдання 1. Прочитайте слова. Запишіть їх у свій зошит.

З'ясуйте значення цих слів.

Якість,	тиск,
кількість,	склад,
речовина,	сталість,
сполука,	будова,
положення,	збереження,
умова,	розрахунок.

Завдання 2. Поясніть значення словосполучень.

Відігравати /відіграти/ роль. Дістати назву.

Хімічна реакція. Хімічне рівняння.

Завдання 3. Запишіть пари антонімів.

Простий, незалежний, загальний, великий, рівний, утворювати, сталий, різний, малий, неоднаковий, багато, окремих, знищувати, змінний, залежний, мало, початок, складний, однаковий, кінець.

Завдання 4. Підберіть до назв елементів відповідні хімічні символи.

Водень, кисень, вуглець, фосфор, сірка, хлор, кальцій, калій, залізо, мідь, срібло, золото, азот.

Довідковий матеріал: К, Fe, Си, Н, Р, О, С, S, Ag, N, Au, Cl, Са.

Завдання 5. Заповніть таблицю.

Н.	калій	мідь	залізо	кисень	сірка
Р.					
Д.					
З.					
О.					
М.					

Завдання 6. Утворіть словосполучення.

З р а з о к : Формулювати правило, закон. Формулювання /чого/ правила, закону.

Утворити сполуку, речовину. Утворення /чого/ ...
Виконати розрахунки, роботу. Виконання /чого/ ...
Рахувати атоми, молекули. Рахування /чого/ ...
Добувати метали, воду. Добування /чого/ ...
Виявити факти, помилку. Виявлення /чого/ ...

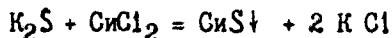
Завдання 7. Поясніть, як утворилися прикметники.

Молекулярний, немолекулярний, кристалічний, італійський, якісний, кількісний, французький, хімічний, російський.

Завдання 8. Прочитайте текст. Запишіть формулювання основних хімічних законів.

У 1748 році російський учений М.В.Ломоносов сформулював положення, яке відіграло велику роль у розвитку хімії і дістало назву закону збереження маси: маса речовин, що вступають у хімічну реакцію, дорівнює масі речовин, що утворюються в результаті реакції.

Наприклад: якщо в реакцію



вступили сульфід калію і хлорид міді загальною масою 7г, то в результаті утворюються сульфід міді і хлорид калію, загальна маса яких також дорівнює 7г.

Цей закон дає основу для виконання розрахунків за хімічними рівняннями.

На початку XIX ст. французький учений Ж.Пруст сформулював закон сталості складу: речовини мають сталий якісний і кількісний склад незалежно від способу та місця їх добування. З розвитком хімії виявилось, що закон не є загальним. Багато кристалічних речовин немалекулярної будови можуть мати різний кількісний склад залежно від способу їх добування. Наприклад, оксид заліза /FeO/ може мати склад Fe_{0,89} O; Fe_{0,91} O; Fe_{0,93} O.

Хімічні сполуки з молекулярною структурою мають сталий якісний і кількісний склад незалежно від способу і місця їх добування— це більш точне формулювання закону.

Закон, сформульований у 1811 році італійським ученим А.Авогадро, звучить так: в однакових об'ємах будь-яких

газів за однакових умов /температура і тиск/ міститься
однакове число молекул.

Завдання 9. Дайте відповіді на запитання.

1. Що вам відомо про життя та діяльність М.В.Ломоносова?
2. Який хімічний закон сформулював Ломоносов?
3. Чому змінилося формулювання закону Пруста?
4. Який закон був сформульований А.Авогадро?

Завдання 10. Складіть номінативний план тексту.

Завдання 11. Перекажіть текст за планом.

Завдання 12. Підготуйте розповідь про періодичний закон
Д.І.Менделєєва.

П л а н

1. Формулювання закону.
2. Створення періодичної системи елементів.
3. Роль періодичного закону в розвитку хімії.

ТЕМА 6. НАЙПОШИРЕНІША ХІМІЧНА РЕЧОВИНА

Завдання 1. Прочитайте слова та словосполучення. З'ясуйте їх значення.

кисень,	вуглець,	колір,
водень,	оксид,	умова,
папір,	основа /луг/,	гідрат,
вата,	розчин,	кристалогідрат,
тканина,	розчинник,	прозорий,
пісок,	сполука,	застосовуватися в чім,
побут,		міститися в чім,
		утворити - утворити що.

Механічні домішки, очистка води, фільтрувальний матеріал, пароподібний стан, хімічна активність, природна вода, питна вода, галузь промисловості.

Завдання 2. Прочитайте словосполучення з антонімами.

Звичайна /особлива/ умова, хімічна активність /інертність/, проста /складна/ речовина, незначна /велика/ кількість, висока /низька/ температура.

Завдання 3. Замість крапок поставте слово газ /гази/ або слово рідина.

1. Кисень - це 2. Етиловий спирт - це 3. Азотна кислота - це 4. Водень - це 5. Гелій, неон, аргон, радон - це 6. Оксид вуглецю /СО/ - це

Завдання 4. Утворіть словосполучення.

добування	!	теплота
виділення	!	метал
замерзання	!	енергія
утворення	!	вода
плавлення	!	водень
застосування	!	сполука
фільтрування	!	кислота

Завдання 5. Замість крапок поставте прикметник у формі найвищого ступеня.

З р а з о к : Бензин є ... нафтопродуктом /важливий/. -

Бензин є найважливішим нафтопродуктом.

1. Алмаз - ... мінерал /твердий/. 2. Осмій - ... метал /важкий/. 3. Літій - ... метал /легкий/. 4. ... температура плавлення у вольфраму /великий/. 5. ... температура плавлення у ртуті /малий//. 6. Вода - ... хімічна речовина /поширений/.

Завдання 6. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

1. Вода кипить при /температура 100°C/.
2. Вакку воду добувають з /природна вода/.
3. Вода реагує з /метали, кислоти, основи, солі/.
4. Реакція відбувається за /звичайні умови/.
5. Воду очищують від /механічні домішки/.

Завдання 7. Прочитайте текст. Запишіть основну інформацію про властивості води.

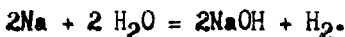
Найпоширеніша хімічна речовина - це вода. Вода є оксидом водню H_2O .

За звичайних умов вода є прозорим рідиною без кольору і запаху. Вода замерзає при температурі $0^{\circ}C$, кипить при температурі $100^{\circ}C$ /нормальний тиск/.

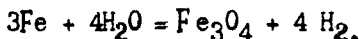
Вода є хорошим розчинником багатьох речовин /кислот, солей/.

Оксид нукліда водню - дейтерію D_2O називається важкою водою. Вона в незначних кількостях міститься у природній воді і може бути виділена з неї.

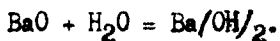
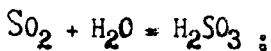
Хімічна активність води досить висока; вона реагує з багатьма простими і складними речовинами. Вода взаємодіє з металами. Реакція з активними металами відбувається за звичайних умов:



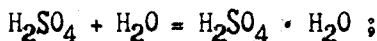
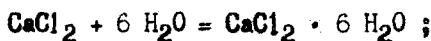
З менш активними металами вода реагує при високій температурі, наприклад:



Вода реагує з багатьма кислотними та основними оксидами, утворюючи кислоти та основи /луги/ наприклад:



Під час взаємодії з солями, кислотами та основами вода утворює гідрати і кристалогідрати.



Добування чистої води - дуже важлива проблема. Очищена питна вода застосовується у побуті. Вона використовується у багатьох галузях промисловості.

У природній воді завжди містяться механічні домішки і розчинені речовини. Домішки твердих речовин відділяються від води фільтруванням. Фільтрувальними матеріалами можуть бути папір, пісок, вата, тканина.

Методом очистки води від розчинених речовин є перегонка, або дистиляція.

Завдання 8. Закінчіть речення.

1. За звичайних умов вода ...
2. При температурі 0°C вода ...
3. Вода хороший розчинник ...
4. Вода реагує з ...

Завдання 9. Назвіть методи очистки води.

Завдання 10. Підготуйте розповідь "Проблема питної води у моїй країні".

ТЕМА 7. В И Р О Б Н И Ц Т В О

Завдання 1. Прочитайте слова та словосполучення. З'ясуйте їх значення.

Підприємство, комбінат, відділ, акція, досвід, промисловість, виріб /вироби/, продукція, устаткування, якість, документація, обов'язок, чорна металургія, легка промисловість, важка промисловість, харчова промисловість, кондитерська фабрика, миюча речовина, пластикна маса, авіаційний завод, начальник відділу, спеціаліст, економіст, технолог, металург, робітник.	заробляти - заробити що, виконувати - виконати що, планувати - запланувати що, випускати - випустити що, виробляти - виробити що, виробництво/чого/, виробник/чого/, реалізувати що, пояснювати - пояснити що, кому, замовляти - замовити що, не вистачає чого, кого,
--	--

Завдання 2. Поясніть, як утворилися прикметники.

Паперова фабрика, кольорова металургія, акціонерне товариство, горілочний завод, головний інженер, якісний виріб.

Завдання 3. Поясніть значення складних слів. З'ясуйте, як вони утворилися.

Фотоматеріали, техпроект, техдокументація, зарплата, держконтроль, медтехніка, техплан, електротехнічний, авторемонтний, м'ясокомбінат, молокозавод, хлібозавод, електроламповий, пивоварний.

Завдання 4. Прочитайте діалоги.

- I. - Де ви працюєте?
- На хімічному заводі.
- Ким?
- Технологом.
- Яку продукцію виробляє ваше підприємство?
- Миючі речовини та фотоматеріали. А ви де працюєте?
- На паперовій фабриці. Головним інженером. У нашому місті є електроламповий і тракторний заводи. А які

заводи є у вашому місті?

- Їх багато. Авіаційний, інструментальний, авторемонтний, електротехнічний, "Керамік", "Маяк", "Кристал", "Термінал" та інші. Є підприємства важкої, легкої, харчової промисловості. У нас є ще м'ясокомбінат, горілчаний завод, хлібокомбінати, кондитерська фабрика, молокозаводи. Частина готової продукції реалізується в місті, частина вивозиться.

2. - Я б хотів познайомитися з роботою цього комбінату. Я металург, через це мене найбільше цікавить металургія.

- Чорна чи кольорова?

- Чорна.

- Ви можете побувати у нас на комбінаті.

3. - Чи давно побудовано цей завод?

- Ще до революції.

- Я бачу, що у вас дуже тісно.

- Так, для сучасного устаткування тут не вистачить місця. На виробництві зараз важко.

4. - Я чув, ваше підприємство організувало акціонерне товариство.

- Так.

- Ви вже продаєте акції?

- Так. Від їх продажу ми маємо в цьому році мільйон гривень.

- Як ви його використаєте?

- Замовимо нове устаткування.

- Мені подобається продукція вашої фабрики. Ваші вироби дуже якісні.

- Так. Наші робітники працюють добре. Вироби нашої фабрики експортуються у Польщу та Росію.

Завдання 5. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

1. Директор фабрики пояснює /робітники/ їх обов'язки. 2. Більшість українських бізнесменів прибула до /столиця/ на /виставка/. 3. У нас не вистачає /спеціалісти/. 4. Експеримент нашої фірми не дав /результати/. 5. Ми цілий місяць

не могли вивезти /своя продукція/. 6. Економісти вміють працювати на /комп'ютери/.

Завдання 6. Замість крапок поставте прикметники, утворені від іменників.

З р а з о к : "Кристал" - це назва ... заводу /Вінниця/. -
"Кристал" - це назва вінницького заводу.

1. Пиво "Оболонь" виробляють на ... пивоварному заводі /Київ/. 2. "Таврію" створили на ... автомобільному заводі /Запоріжжя/. 3. Мені подобається продукція ... заводу шампанських вин /Одеса/. 4. "Світоч" - ... кондитерська фірма /Львів/. 5. "Буковинка" - ... фірма /Чернівці/. 6. "Масандра" - відомий виробник чудових ... вин /Крим/.

Завдання 7. Поясніть, які заводи /фабрики/ виготовляють ці вироби.

Шоколад, клей, кефір, електрична лампочка, торт, ковбаса, сир, горілка, зошит.

Завдання 8. Прочитайте діалог. Перекажіть його.

- Подивіться: ця машина замінює працю шести чоловік.
- А хто нею управляє?
- Вісім спеціалістів.

Завдання 9. На цьому виробі написано: 230-240 В 60 Вт. Що це за виріб? На якому підприємстві його виготовлено?

Завдання 10. Ви директор заводу. Дайте інтерв'ю журналістові місцевої газети.

1. Як працює ваше підприємство?
2. Яку продукцію випускає ваш завод?
3. Скільки заробляють ваші робітники?
4. Що ви плануєте на наступний рік?

Завдання 11. Складіть текст оголошення. Рекламуйте вироби будь-якого підприємства своєї країни.

З р а з к и :

1. Купуйте святкові подарунки, продукти харчування у

новому магазину фірми "Міріса". Гарні ціни для кожної родини!

Вулиця Некрасова, 69; тел. 27-57-00.

2. Фірма "Біоніка" пропонує тканини Херсонського бавовняного комбінату. Надзвичайно низькі ціни! Найвища якість!

Телефакс /0352/ 25-38-68.

Завдання 12. Запросіть на роботу до своєї фірми спеціалістів.

З р а з к и оголошень:

1. Запрошуються на роботу економісти, які мають досвід роботи на підприємствах легкої промисловості.

Фірма "Світлана", вул. Стельмаха, 2; тел. 46-72-00.

2. Фірмі "Веселка" потрібні робітники різних спеціальностей. Звертатися за адресою: м. Вінниця, вул. Пирогова, 42.

Завдання 13. Підготуйте розповідь про заводи та фабрики Вінниці.

ТЕМА 8. ПРИРОДА. СЕЛО. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.

Завдання 1. Прочитайте слова, з'ясуйте їх значення.

Дача, палатка, повітря, вишня, черешня, груша, абрикос/а/, слива, виноград, буряк, трава, зоопарк, субтропіки, відпочиваючий, фермер, господар, продаж, виробництво, прилад, сорт.

Заробити - заробляти /що/, реалізувати що, вирощувати - виростити що, вистачати - вистачити чого, одержувати - одержати що, встановлювати - встановити що, замерзати - замерзнути, створювати - створити що, використовувати - використати що, вимагати - вимогти чого від кого.

Завдання 2. Поясніть, як утворилися прикметники.

Спокійний відпочинок, сонячний день, лікарські трави, фруктовий сад, сніговий кальвіль, сільськогосподарська техніка, медичний експеримент, зимовий сон, агресивний собака, туристична фірма, французький селянин, "чортове яблуко", міська квартира, будівельна конструкція, модна квітка, рекламний проспект.

Завдання 3. Утворіть форму множини іменників.

Село, поле, техніка, ліс, відпочинок, палатка, губа, вухо, ніс, зима, море, край, пам'ять, місяць, тиждень, місто, учений, конструкція, фермер, овоч, фрукт, рік, природа, земля, сніг, дощ, квітка, яблуко.

Завдання 4. Утворіть словосполучення.

рости де	техніка
відпочивати де	сад
допомагати кому	море
підготувати що	фермер
ознайомити з чим	слово
повторювати що	поле
вимагати чого	праця
реалізувати що	село
вирощувати що	капуста
використовувати що	гроші
одержувати що	продукція

створювати що
пригощати чим

увага
місто
любов

Завдання 5. Прочитайте діалоги. Поясніть зміст останніх фраз.

- I. - Ти часто буваєш у своєму селі?
- Тільки влітку. Допмагаю батькам в їх роботі на полі.
- Скільки жителів у вашому селі?
- Тисячі три.
- Велике село. У нього гарна назва. Я б хотів мати дачу у такому селі. Не люблю відпочивати там, де багато людей. Люблю спокійний відпочинок біля річки, поля, лісу.
- Я люблю відпочинок у горах. Минулого року був у Карпатах. Їздили туди машиною.
- Яка тоді там була погода? Кажуть, що в горах влітку часто йде дощ.
- У серпні дні були теплі і сонячні. Ми жили в палатках. Яке повітря в горах! Ми збирали лікарські трави. Піднімалися на найвищу гору України Говерлу. 2061 м.
- Я люблю Крим. Мені він подобається і взимку, і влітку. Взимку біля Чорного моря майже літо, а у горах - зима. Дуже дивно. Влітку температура близько 30°. З води не виходимо, поки губи синіми не стають. Море відпочиваючих.
- II. - Чий це сад?
- Мого дідуся.
- Скільки дерев у ньому?
- Понад п'ятдесят. У ньому є практично всі фруктові дерева, які ростуть у нашому краї: вишні, черешні, яблуні, груші, абрикоси, сливи. Є виноградник. Дідусь завжди пригощає своїми фруктами та горіхами.
- А ви допомагаєте йому?
- Звичайно. Тут працює вся наша сім'я. А найчастіше ми з татом.
- А які сорти яблук є у вашого дідуся?

- Всіх назв не пам"ятаю. Є білий налив, кальвіль сніговий, антонівка. Дідусь любить повторювати: "Сад - це наше здоров"я і добра пам"ять про нас".

Завдання 6. Доповніть діалог з фермерами.

- Скільки у селі фермерів?
- ...
- Які овочі ви вирощуєте?
- ...
- Як реалізуєте продукцію?
- ...
- Чи вистачає вам машин для вивезення овочів? Чи маєте ви сільськогосподарську техніку?
- ...
- Які дерева ростуть у ваших садах?
- ...
- Який урожай яблук був у минулому році?
- ...
- Чи ростуть у вас горіхи?
- ...
- Скільки меду ви одержали за рік?
- ...
- Чи важко вам працювати?
- ...
- Скільки ви заробляєте?
- ...

Завдання 7. Запишіть речення, об"єднавши їх частини.

- | | |
|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"> 1. 1984 року в Брісбені /Австралія/ помер собака, 2. Собаці прожити 32 роки - це те саме, 3. У Севастополі є спеціальні басейни, 4. Якщо кішку відвезти далеко від домівки, 5. У Москві є театр, | <ul style="list-style-type: none"> 1. де живуть крокодили, черепахи, акули. 2. у виставах якого беруть участь слон, коза, бегемот, птахи. 3. які брали участь у медичних експериментах. 4. якому минуло 32 роки. 5. що протягом 14 років приходив на зупинку автобуса |
|--|--|

зустрічати господаря. Господар загинув під час бомбардування.

- | | |
|---|-------------------------------------|
| 6. Біля Петербурга встановлено пам'ятник собакам, | 6. вона легко знайде дорогу додому. |
| 7. У Б'юро Сан-Доренцо є пам'ятник собаці, | 7. що людині прожити 224 роки. |

Завдання 8. Візьміть участь у вікторині "Природа України".

Дайте відповіді на запитання.

1. Які річки України вам відомі?
2. Чи є в Україні гори? Пригадайте їх назви.
3. Коли в Україні закінчується зимовий сон природи?
4. Клімат якої частини України схожий на клімат субтропіків?
5. Чи замерзають взимку моря та річки України?
6. Який місяць вважають найтеплішим /найхолоднішим/?
7. Біля яких міст є моря, створені людиною?
8. В Україні росте чорнобиль - "чорна трава". А що таке Чорнобиль? Що вам відомо про трагедію, пов'язану з цією назвою?

Завдання 9. Прочитайте текст. Перекажіть його. Якщо зможете, доповніть цікавою інформацією. Дайте назву текстові.

Поведінка мухи, таргана, птаха, риби давно цікавила учених та інженерів. Вони створили біоніку. Біоніки вивчають живу природу, щоб використати знання про неї у науці, техніці та виробництві. Біоніка об'єднала біологію, математику, фізику, хімію і техніку. Вивчення живих організмів допомагає інженерам створювати нові електронні обчислювальні машини /ЕОМ/, прилади, будівельні конструкції.

Завдання 10. Поясніть, яких людей порівнюють зі змією, свинєю, зайцем, коровою, бараном, конем, собакою. Чи є такі ж порівняння у вашій рідній мові?

Завдання ІІ. Прочитайте лист від Галини Степанівни, передайте його зміст двома-трьома реченнями.

Добрий день, Мишко, Тетяно та Івасику!

Вибаchte, що довго не писала. Було багато роботи. Готувалися до зими. Працювали до пізнього вечора. Цього року багато буряку, картоплі. Яблук мало, абрикосів зовсім немає. Продали свиню. Допомогаємо внукам. Обидва внуки у Черкасах. Їм треба платити за навчання в інституті.

Працювати на землі стає все важче. Ми з чоловіком вже старі. Син часто приїжджати до нас не може. Здоров"я нема, але треба працювати. Пишіть нам. Розповідайте про роботу та навчання. Приїздіть до нас влітку. До побачення! Цілую.

Ваша тітка Галина.

Завдання І2. Поясніть зміст висловлювань.

Хто землі дає, тому земля - утрое.

Багато снігу - багато хліба.

Завдання І3. Прочитайте текст. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі. Дайте текстові назву.

Король Франції Людовик XVI квітами картоплі прикрашав свій одяг. Ці квіти стали модними, за /вони/ платили золотом. Спочатку французькі селяни вирощували картоплю як квіти на продаж. Німецькі селяни довго не хотіли садити /картопля/, вірили в те, що це "чортові яблука". У ІВ ст. король Фрідріх-Вільгельм I за /відмова/ садити /картопля/ наказав відрізувати селянам носи й вуха. Російські селяни теж довго боялися садити /картопля/. А сьогодні для /росіяни, українці, білоруси/ картопля - це другий хліб.

Завдання І4. Дайте відповіді на запитання.

1. Чи любите ви цирк /зоопарк/?
2. Чи є зоопарк у Києві /Вінниці/?
3. Як риби, собаки, кури можуть розповісти людині про зміни в погоді?

4. Кого ви більше любите – собак чи кішок?
5. Чого вимагає собака від господаря?
6. Чи подобається вам, коли собаки живуть поруч з людиною у міських квартирах?
7. Вулицями міст бігають сотні хворих та агресивних собак. Це небезпечно для людей. Як зменшити цю небезпеку?

Завдання 15. Ви диктор телебачення. Ознайомте глядачів з прогнозом погоди на завтра /на тиждень, на місяць/.

Завдання 16. Ви працівник туристичної фірми. Вам треба підготувати рекламний проспект, щоб відпочиваючі з усього світу охоче приїжджали до вашої країни.

Завдання 17. Підготуйте розповідь про життя селян у вашій країні.

ТЕМА 9. ГАЗЕТИ ТА ЖУРНАЛИ.

РАДІО. ТЕЛЕБАЧЕННЯ.

Завдання 1. Прочитайте слова. З'ясуйте їх значення.

Журналіст.	Завакати - завадити кому, завада,
Редактор.	вмикати - увімкнути що,
Диктор.	вимикати - вимкнути що,
Політик.	перемикати - перемкнути що,
Новина.	перевіряти - перевірити що, зіпсуватися,
Стаття.	викидати - викинути що,
Телецентр.	залишати - залишити що,
Телестудія.	припиняти - припинити що,
Канал.	доводити - довести що.
Колір.	
Антена.	
Радіоприймач.	

Посилити /зменшити/ - посилювати /зменшувати/ звук,

здійснювати - здійснити передачу,

вести - провести передачу,

передплачувати - передплатити газету,

внутрішня /зовнішня/ політика, рекламне оголошення,

кольоровий телевізор,

професійне свято,

багатосерійний фільм,

дрібна монета,

сучасна людина,

телевізійна вистава,

чітке зображення,

небезпечна робота.

Завдання 2. Утворіть словосполучення.

дивитися

журнал

припинити

телевізор

передплатити

робота

викинути

програма

вимкнути

розмова

передача

Завдання 3. Заповніть таблицю.

Н. стаття журналіст диктор телебачення

Р.

Д.

З.

О.

М.

Завдання 4. Прочитайте діалоги.

1. - Що сьогодні по телевізору?
- Не знаю. Подивися програму.
- Увімкни. Зараз почнеться передача "Моя сім'я".
2. - О котрій годині місцева студія припиняє роботу?
- О дванадцятій.
3. - Перемикни телевізор на другу програму; тут реклама, а там буде цікава вистава.
- Дивись. Не забудь вимкнути, коли вистава закінчиться. Я вже лягаю спати.
4. - У тебе кольоровий телевізор?
- Так.
- Як він працює?
- Добре.
- Скільки каналів він має?
- Вісім.
- Який розмір екрана?
- 54 см.
- У вас кімнатна антена?
- Ні, вона у нас на балконі.
5. - Увімкни радіоприймач. Послухаємо новини.
- Але ж тобі треба виконувати домашнє завдання.
- Я можу і слухати, і писати. Зменши трохи звук.
- А мені навіть музика заважає. Ти чув, що сьогодні передали по радіо?
- Ні, не чув. А що?
- Щоб ви завтра не йшли до школи. Обіцяли температуру до - 27°.
- Це правда?
- Звичайно.
- Чому ж ти мовчав?!
- Я чекав, поки ти виконаєш домашнє завдання.
6. - Після роботи я люблю почитати газету.
- Які газети ви передплачуєте?
- "Голос України". Мене цікавить політика. Я читаю останні новини, статті з проблем внутрішньої та зовнішньої політики України. Газету мені приносять додому.

А ви передплачуєте газету чи купуєте у кіоску?

- Передплачую "Комсомольську правду", в кіоску купую "Київські відомості"; колись ми передплачували журнали "Здоров'я", "Перець", "Жовтень". Тепер ходжу читати журнали до бібліотеки. Вона у нашому будинку, на першому поверсі. Дуже зручно.

Завдання 5. Доповніть речення.

1. Кожного дня ми дивимося програми Українського ... Я люблю дивитися інтерв'ю з ..., спортивні..., музичні... .

2. Мені подобаються статті Піскова. Це талановитий... Він гарно пише про природу. Так писати може тільки дуже добра ...

3. Ви читали сьогоднішню...? Там пишуть про наш ...

4. Наш телевізор працює добре. Зображення чітке, звук чудовий. А у ... працює погано, є завади.

5. Я люблю багатосерійні ...

6. У нашому ... кожна сім'я отримує "Вечірку". Там тільки рекламні ... та програма ... Читачи цю газету, ви дізнаєтеся, де можна купити автомашину, вилікувати зуби, як відремонтувати ..., навчитися ... на комп'ютері.

Довідковий матеріал: політик, журналіст, людина, газета, сусід, фільм, оголошення, телепередача, будинок, місто, програма, телебачення, новина, університет, робота.

Завдання 6. Трансформуйте прості речення з прямою мовою у складні речення. Зразок: Наталя попросила мене:

"Увімкни телевізор". - Наталя попросила, щоб я увімкнув телевізор.

1. Батько попросив мене: "Перекинь телевізор на другу програму". 2. Мишко спитав його: "Які газети ти передплачуєш?" 3. Мати наказала Петрові: "Вимкни приймач. Лягай спати".

Завдання 7. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі. Поставте запитання до речень.

У /новорічна ніч/ 1939 /рік/ почав працювати Московський телецентр. У 1945 /рік/ передачі Московської телестудії приймали тільки 425 /телевізори/. Перші телепередачі за

електронною системою почалися в /Україна/ 1951 /рік/. У 1962 /рік/ з /космічні кораблі/ здійснили першу передачу з /космос/. З 1968 /рік/ з /Київ/ ведуться передачі кольорового телебачення.

Завдання 8. Дайте відповіді на запитання.

1. Скільки часу ви дивитеся телевізор? Чи знаєте ви про поради лікарів щодо цього?
2. Що вам дає телебачення?
3. Чи вважаєте ви, що сучасна людина не може жити без телевізора?
4. Які газети читають у вашій сім'ї?
5. З якої сторінки ви починаєте читати газету?
6. Чи викидаєте ви прочитану газету? Чи залишаєте якісь матеріали?
7. Що вам подобається /не подобається/ у газетах?
8. Чому в газетах багато статей з неперевіреними фактами?
9. Чому читачі пишуть листи до редакторів газет? Чи писали ви коли-небудь?
10. В Україні багато професійних свят. 6 день журналіста. Чи є таке свято у вашій країні?

Завдання 9. Чи знаєте ви?

Слово газета прийшло в мови народів Європи з італійської мови. Так називали дрібну монету, яку треба було заплатити за читання. Назва монети перейшла на саму газету - листок з новинами.

Перекажіть прочитане.

Завдання 10. До вас підійшли журналісти з проханням розповісти про життя іноземців в Україні. Що ви розповісте?

Завдання 11. У журналістів небезпечна робота. Доведіть це реальними фактами.

Завдання 12. Ви редактор газети. Вислухайте, що кажуть про вашу газету читачі. Пообіцяйте виконати їхні побажання.

Завдання І3. Ваша подруга любить дивитися телевізійні вистави, а ви хочете запросити її на виставу до театру. Доведіть їй, що театральна вистава краща за телевізійну.

Завдання І4. Ваш телевізор зіпсувався, а ви хочете подивитися передачу. Зверніться по допомогу до сусіда.

Завдання І5. Ви журналіст. Візьміть інтерв'ю у відомого артиста /співака/.

Завдання І6. Ви диктор телебачення. Оголосіть програму передач.

7.00 - Погода.

9.00 - Музична пошта.

7.10 - Мультфільм.

10.15 - Україна сьогодні.

8.00 - Новини.

11.30 - Природа і ми.

8.30 - Спортивний канал.

12.20 - Х/ф "Берлін - Москва".

ТЕМА ІО. ТЕАТР ТА КІНО. МУЗЕЙ. КОНЦЕРТ.

Завдання 1. Прочитайте слова та словосполучення. З'ясуйте їх значення.

Композитор, твір /твори/, детектив,
режисер, мистецтво, галерея, комедія /кінокомедія/,
артист, архітектура,
співак, вистава, спектакль,
білетер, балкон, програмка,

оглянути музей, музичний твір,
виконувати твір, художній музей,
відвідати театр, західне /східне/ мистецтво,
добути /придбати/ квиток, дія спектаклю, дві дії,
зніматися у фільмі, зарубіжний письменник.
створити фільм,

Завдання 2. Заповніть таблицю.

Н. музей музика музикант мистецтво

Р.

Д.

З.

О.

М.

Завдання 3. Від слів, що стоять у дужках, утворіть прикметники.

З р а з о к : інструменти /музика/ - музичні інструменти.

Театр /народ, держава, опера/, музика /класика/, артист /театр/, програма /концерт/, музей /завод, університет, історія, література, наука, школа/, концерт /свято, музика/, фільм /документ, звук, конкурс/, квиток /вхід/.

Завдання 4. Прочитайте інформацію про найкращі музеї світу. Назви міст поставте у потрібній формі.

Ермітаж знаходиться у /Петербург/, Метрополітен-музей - у /Нью-Йорк/, Лувр - у /Париж/, Британський музей - у /Лондон/, Прадо - у /Мадрид/. Художні галереї є у /Москва, Вашингтон, Дрезден/.

Завдання 5. Замість крапок поставте прикметники, утворені від іменників.

З р а з о к : Ци Байші - ... художник. Китай. -
Ци Байші - китайський художник.

1. Б.Гмиря - ... співак	Україна
2. П.Чайковський - ... композитор	Росія
3. А.Курасава - ... кінорежисер	Японія
4. Р.Калур - ... артист і режисер	Індія
5. Ф.Шопен - ... композитор	Польща
6. Е.Карузо - ... співак	Італія
7. В.Моцарт - ... композитор	Австрія
8. В.Ван Гог - ... художник	Голандія
9. І.Бергман - ... кінорежисер	Швеція
10. Ч.Чаплін - ... артист	Америка
11. Ф.Гоя - ... художник	Іспанія
12. Б.Сметана - ... композитор	Чехія
13. Г.Ібсен - ... письменник	Норвегія

Завдання 6. Прочитайте діалоги.

1. - Мені подобається фільм "Біг".
- Я бачив його двічі. У цьому фільмі знімалися відомі артисти Баталов, Ульянов, Басов, Дворжецький. Хто режисер фільму?
- Не знаю.
- Тобі подобаються фільми Е.Рязанова?
- Дуже подобаються. Я дивився майже всі його фільми.
- Які фільми тобі більше подобаються?
- Історичні та створені за романами наших та зарубіжних письменників.
- А я більше люблю кінокомедії та детективи.
- Який фільм ти дивився вчора?
- "Муха".
- Чи варто дивитися цей фільм?
- Гадаю, не варто. Неприємний фільм.
2. - Добрий вечір, Оксано! Хочеш подивитися нову виставу?
- Так, Андрію. Але у мене немає квитка, і я не знаю, де його можна придбати.
- Ходімо зі мною. Я покажу тобі, де каса.

- Тепер все гаразд. Шкода тільки, що місце на балконі.
- Ось тобі мій квиток. Сидітимеш у шостому ряду.
- Дякую. Ти не знаєш, скільки коштує програмка?
- Про це не турбуйся, я зараз її куплю.
- Здається, був перший дзвінок.
- Ходімо до залу.
- Скільки дій має спектакль?
- Дві. Після першої дії ми можемо сходити до буфету.

3. - А чи не піти нам сьогодні до театру?

- До якого театру ти хочеш піти?
- До театру музичної комедії.
- А яка там сьогодні вистава?
- "Весілля у Малінівці".
- Коли вона починається?
- О сьомій.
- Чи важко було добути квитки?
- Ні, не важко. Наші місця у другому ряду.

Завдання 7. У діалогах замість крапок поставте відповідні дієслова.

- Я хочу ... музеї Києва.
- Подивитися всі музеї ми не встигнемо, їх багато. Будинок-музей Т.Г.Шевченка, Музей книги, Музей історії Великої Вітчизняної війни, Музей українського мистецтва, Історичний музей, Музей історії Києва, Софійський музей, музеї Києво-Печерської лаври та інші. Якщо тебе цікавить мистецтво, можеш відвідати Музей російського мистецтва і ... там картини ІЗ-І7 століть.
- Я хочу ... картини В.Тропініна. Він ... недалеко від Вінниці. У Вінницькому художньому музеї є його картини.
- Підемо до Музею західного та східного мистецтва. Там є роботи художників Китаю, Японії, Ірану, Середньої Азії.
- А завтра куди ... ?
- У Музей народної архітектури України.
- Я не чула про нього. Чи там можна побачити?
- У музеї сотні зразків народної архітектури з усіх областей України: хати, церкви. Там можна побачити український народний одяг. У музеї часто ... музиканти, співаки

- ... народні пісні.
- Музей, мабуть, ... велику територію?
 - Так. 150 гектарів. Це улюблене місце відпочинку киян і гостей столиці.

2. - Який театр ти хочеш відвідати?
- Не знаю. А що ти можеш ... ?
 - Хочу ... тобі Національну оперу. Ти любиш оперу?
 - Я жодного разу не ... в оперному театрі.
 - Я ... тебе на оперу М.Лісенка "Тарас Бульба". Цей видатний композитор багато ... для розвитку української культури. Він ... опери, ... пісні, музику для дітей. У Києві є Будинок-музей М.В.Лісенка. Ми обов'язково його

Довідковий матеріал: порадити, бути, повести, зробити, писати, відвідати, показати, жити, створювати, побачити, подивитися, піти, виступати, виконувати, мати.

Завдання 8. Дайте відповіді на запитання.

1. Які театри є у Вінниці?
2. Для кого створений вінницький театр "Золотий ключик"?
3. Чи подобається вам народна музика?
4. Хто ваш улюблений співак?
5. Які фільми ви вважаєте хорошими?
6. Яких кіноартистів ви вважаєте талановитими?
7. Пр вам відомо про премію "Оскар"?
8. У яких містах світу відбуваються кінофестивалі?

Завдання 9. Поясніть зміст фрази.

Картина - це вікно у внутрішній світ художника.

Завдання 10. Складіть діалог "У музеї". Використовуйте фрази:

1. Я хотів би оглянути цей музей.
2. Скажіть, будь ласка, чи є у вас екскурсоводи?
3. Чи можна у музеї фотографувати?
4. Нам потрібен екскурсовод, що говорить англійською мовою.
5. Скільки коштує вхідний квиток?

6. Хто автор цієї картини?
7. Скільки картин у вашому музеї?

Завдання II. Закінчіть розповідь.

Вчора я відвідав Музей М.І.Пирогова ...

Завдання I2. Підготуйте розповідь про свою улюблену музичну групу.

План розповіді

1. Яку назву має група?
2. Скільки в ній музикантів /співаків/?
3. На яких музичних інструментах вони грають?
4. Які музичні твори вони виконують?
5. Що вам відомо про життя цих музикантів?
6. Чому саме ця група вам подобається?

Завдання I3. Ваш друг любить детективи, а ви не любите їх.
Поговоріть з ним на цю тему.

Завдання I4. Ви ввійшли до залу театру і побачили, що на ваших місцях вже хтось сидить. Перевірте квитки, попросіть допомоги у білетера.

Завдання I5. Прочитайте діалог. Перекажіть його зміст.

- Що зображено на твоїй картині?
- Козу, яка їсть траву.
- А де ж трава?
- Коза з'їла.
- Але ж і кози я не бачу.
- А що їй тут робити, як трави немає?

ТЕМА II. ТЕЛЕФОННА РОЗМОВА

Завдання 1. Прочитайте слова.

Розмовляти, порозмовляти з ким, про кого, про що.
Дзвонити, подзвонити кому, куди; телефонувати.
Ділова розмова, вартість розмови, дзвінок /дзвоник/.

Завдання 2. Прочитайте номери телефонів та назви організацій.

02 - міліція.

03 - служба швидкої медичної допомоги.

04 - аварійна служба газового господарства.

Міжміська телефонна станція:

05 - довідкова служба,

073- прийом замовлень.

Міська телефонна мережа:

08 - бюро ремонту,

09 - довідкове бюро.

002, 068 - служба таксі.

Завдання 3. Прочитайте діалоги.

I. - Алло. Це квартира Карпенка?

- Так.

- Це аптека № 15. Ви замовляли ліки?

- Замовляв.

- Ваше замовлення готове.

- Дякую. Сьогодні ж прийду.

II. - Алло!

- Слухаю.

- Можна Антона Івановича?

- Ні, його немає. Що йому передати?

- Передайте, будь ласка, що дзвонив Олег Степанович.

- Обов'язково передам.

Завдання 4. Запам'ятайте!

1. Назвіть перед розмовою своє прізвище /ім'я та по батькові/.

2. Не питайте, як звуть людину, яка відповіла на ваш дзвінок.

3. Поясніть, навіщо ви зателефонували.
4. Говоріть коротко, зрозуміло.
5. Попросіть пробачення у людини, якщо ви телефонуйте їй додому для ділової розмови.
6. Попросіть пробачення у людини, якщо ви зателефонували їй після 10 години вечора або до 9 години ранку.
7. Якщо ви подавонили додому незнайомій людині, поясніть їй, хто з ваших спільних знайомих рекомендував вам це зробити і дав номер телефону.

Завдання 5. Прочитайте діалоги. виправте помилки.

- | | |
|----------------------------|-----------------------------|
| I. - Алло! | П. - Алло! |
| - Слухаю. | - Я вас слухаю. |
| - Саша вдома? | - Вибачте, а ви хто? |
| - Ні, а хто це? | - А хто вам потрібен? |
| - А яке це має значення? | - Михайло. |
| | - Це я. |
| III. - Алло! Це Борис? | IV. - Алло! Хто це? |
| - А хто його питає? | - А хто вам потрібен? |
| - Друг. | - Маріє, це ти? |
| - Він пішов у лікарню. | - Вона спить, уже 12 година |
| - А хто зі мною розмовляє? | ночі. |
| - Саша, його дружина. | - А з ким я розмовляю? |
| | - Це її бабуся. А ви хто? |

Завдання 6. Прочитайте діалог. Поділіть його за змістом на частини /привітання, вибачення, інформація про мету розмови, розмова про справи, кінець розмови, прощання/.

- Алло! Крію?
- Так, слухаю.
- Це Сашко. Привіт.
- Привіт. Вибач, тебе погано чути. Зажди хвилинку, я піду до іншого апарата.
- А зараз як чути?
- Добре.
- Ти спав? Вибач, якщо збудив тебе.

- Ні, я давно вже не сплю.
- Чому тебе вчора не було на лекціях? Захворів?
- Ходив до лікаря, видалив зуб.
- Ти прийдеш до мене?
- Сьогодні?
- Так.
- Ні, не зможу.
- Це ж чому?
- У мами день народження. Прийдуть гості.
- Тоді завтра. Є важлива справа.
- Зможу тільки о п'ятій.
- Приходь. До завтра!
- До зустрічі.

Завдання 7. Прочитайте, як треба викликати швидку допомогу.

- Алло! Швидка допомога?
- Так.
- Прийміть, будь ласка, виклик.
- Адреса?
- Келецька, 56, кв. 40. Фурман Олег. 30 років. Йому погано. Сильний головний біль, температура 39°.
- Чекайте. Швидка вже виїжджає.

Завдання 8. Запишіть конструкції для телефонної розмови.

1. Що йому передати?
2. Передайте, будь ласка, привіт /прохання, інформацію/.
3. Я передам ваше прохання.
4. Подзвоніть пізніше.
5. Вибачте, він зайнятий.
6. Вибачте, а коли йому можна подзвонити?
7. Коли мені краще подзвонити?
8. Спасибі, нічого не треба. Вибачте.

Завдання 9. Закінчіть діалоги.

- I. - Алло!
- Слухаю.
- Це готель?
- Так. Готель "Україна".

- Скажіть, будь ласка, чи є у вас вільні номери?

- ...

II. - Алло!

- Слухаю вас.

- Це довідкове бюро лікарні?

- Так.

- Скажіть, будь ласка, чи працює сьогодні лікар Осипчук?

- Так, він приймає з 10 години.

- В якому кабінеті?

- ...

III. - Алло. Це квартира Семенюка?

- Ні, ви помилились.

- ...

IV. - Слухаю.

- Ви замовляли Бейрут?

- Так.

- Ваш номер не відповідає.

- ...

V. - Алло! Це 44-02-76?

- Так, кафедра українознавства.

- Вибачте, вас турбує колишній студент Хусейн Мохаммад. Покличте, будь ласка, до телефону Ларису Іванівну.

- Її немає. Що передати?

- ...

Завдання ІО. Прочитайте діалог, змініть порядок його частин.

- Дякую. До побачення.

- До побачення.

- О дев'ятій годині.

- Так.

- Скажіть, будь ласка, о котрій годині в групі 4Б екзамен?

- Алло! Це кафедра?

Завдання ІІ. Прочитайте, як треба замовляти таксі.

Підготуйте свій діалог.

- Алло. Ви приймаєте замовлення на таксі?
- Так.
- Можна замовити таксі на завтра?
- На яку годину?
- На шосту ранку.
- Куди їхати?
- В аеропорт.
- Адреса і прізвище.
- Вулиця Келецька, будинок 35, квартира 50. Бгорова.
- Телефон?
- 44-30-19.
- Замовлення прийнято.
- Дякую.

Завдання 12. Зателефонуйте за яким-небудь номером; з'ясуйте, куди ви подзвонили; вибачтесь за помилку.

Завдання 13. Поясніть, що вам відомо про "телефон довіри". Підготуйте розмову із працівником цієї служби про конфлікт із батьками та друзями, навчальні проблеми.

Завдання 14. Зателефонуйте до деканату. План розмови:

1. Привітання.
2. Повідомлення про мету розмови.
3. Розмова.
4. Подяка.
5. Прощання.

Завдання 15. Прочитайте діалог. Поясніть, що трапилось з учасниками діалогу.

Друга година ночі. Дзвінок у квартирі директора кінотеатру.

- Це квартира директора кінотеатру?
- Так, а що трапилось?
- Вибачте, скажіть, будь ласка, о котрій годині відчиниться кінотеатр?

- І для цього ви збудили мене вночі?! Як вам не соромно!
- Вибачте, але це дуже важливо. Дуже.
- Якщо вам так треба, то приходьте завтра о 10 годині ранку.
- Мені не треба приходити. Мені треба вийти.

Завдання 16. Запишіть фрази, які допоможуть вам замовити телефонну розмову на мікміській телефонній станції.

- Прошу терміново розмову з Москвою.
- Я хотів би замовити розмову на 8 годину ранку /вечора/.
- Яка вартість п'ятихвилинної розмови з Бейрутом?

Завдання 17. Прочитайте діалог з телефоністкою.

- Алло!
- Сімнадцята. Слухаю вас.
- Вибачте, я замовляв Москву, але розмови ще не було. Перевірте, будь ласка.
- Номер у Москві не відповідає.
- Не може бути! Подзвоніть ще раз, будь ласка. Може, не чууть. Якщо номер не відповідатиме, перенесіть розмову на завтра.

Завдання 18. Замовте телефонну розмову з батьками.

- ...
- Який номер телефону в ... ?
- ...
- З ким будете розмовляти?
- ...
- Скільки хвилин?
- ...
- Ваш телефон?
- ...
- Прізвище?
- ...
- Замовлення прийняла сорок п'ята. Чекайте.
- ... ?
- Дві години.
- ...

ТЕМА 12. ТРАНСПОРТ. ПОДОРОЖ. ЗАЛІЗНИЧНИЙ ВОКЗАЛ.

Завдання 1. Послухайте, як прочитає ці слова викладач. Прочитайте їх, запишіть у зошит.

Подорож /здійснити подорож, туристська подорож/.	Залізниця.Провідник. Турист.Пасажи́р. Туристичне бюро. Довідкове бюро. Квиток /придбати квиток/.
Подорожувати де, чим.	Медицинний пункт. Стоянка таксі. Купе.Купейний вагон /м"який,загальний/.
Їхати - доїхати, поїхати, їздити чим.	Зала чекання. Кімната відпочинку.
Поїздка, поїзд.	
Зупинятися - зупинитися, зупинка.	
Запізнюватися - запізнитися на поїзд.	
Сідати - сісти у поїзд.	

Завдання 2. Запишіть антоніми. Поясніть їх значення.

Нижнє місце - верхнє місце. Посадка починається - посадка закінчується. Поїзд рушив - поїзд зупинився. Заходити до купе - виходити з купе. Зустрічати - проводити. Прибуття поїзда - відправлення поїзда. Поїзди приходять - поїзди відходять. Продавати квитки - купувати квитки.

Завдання 3. Прочитайте діалоги. Поясніть, де вони відбуваються, хто в них бере участь?

1. - Я хотів би здійснити подорож по вашій країні. Люблю подорожувати автобусом.
- А я більше люблю морські подорожі. Вам необхідно звернутися до туристичного бюро.
2. - Де тут каси?
- На другому поверсі.
3. - Скажіть, будь ласка, де стоянка таксі?
- Я не знаю, запитайте міліціонера.
4. - Скажіть, яким тролейбусом можна доїхати до залізничного вокзалу?
- П'ятим.
- Де тролейбусна зупинка?
- Біля парку, напроти станції метро.

- Дякую.
5. - Куди ви їдете?
 - До Харкова.
 - Надовго?
 - На два місяці.
 - У вас багато речей?
 - Не дуже.
 - Вас зустрічатимуть?
 - Так. Дочка.
6. - Мені один квиток до Мос-
 кви.
 - Всі квитки продано.
7. - Ви не скажете мені, де
 треба вийти?
 - На третій зупинці.
8. - Коли поїзд прибуває до Одеси?
 - О восьмій годині.
 - З якої платформи він відходить?
 - З другої.
 - Як пройти на цю платформу?
 - Через підземний перехід.
9. - Це наше купе?
 - Так.
 - Поклади сюди всі речі. Приготуй квитки. Добре, що ми
 взяли таксі.
 - Так. Якби не таксі, ми б запізнилися на поїзд.
10. - Принесіть, будь ласка, чай. В якому вагоні ресторан?
 - У шостому.
 - Яка наступна зупинка?
 - Станція Козятин.
 - Принесіть, будь ласка, ще одну подушку для дитини.
 - Зараз.

Завдання 4. Запам'ятайте фрази, які можна почути у тран-
 спорті та на зупинках.

- 2 квитки, будь ласка.
- Скажіть, будь ласка, яка наступна зупинка?
- До вокзалу ще далеко? / Скільки зупинок до вокзалу?/
- Скажіть, будь ласка, як діхати до залізничного вокзалу?
- Скільки коштує квиток?
- Проходьте, будь ласка!
- До котрої години працює метро?
- Обережно! Двері зачиняються!

Дайте відповіді на запитання.

Довідковий матеріал: 20 копійок. До першої години ночі. Не дуже. З зупинки. Можна трелейбусом. "Студентська".

Завдання 5. Назвіть 3 речі, які ви обов'язково візьмете у подорож.

Ніж, телевізор, магнітофон, спортивний костюм, ложка, чашка, чайник, мило, зубна паста, зубна щітка, подушка, годинник, радіотелефон, калькулятор, газета, книга, ножиці, шахи.

Завдання 6. Доповніть речення.

1. Зелене світло. Можна ...
2. Червоне світло - треба ...
3. Не треба ... в залі чекання.
4. У транспорті не можна голосно ...
5. Не треба ... з собою багато речей.

Довідковий матеріал: брати, курити, розмовляти, зупинитися, йти, їхати, стояти,

Завдання 7. Прочитайте прислів'я. Запам'ятайте їх.

1. Швидко поїдеш - тихо понесуть.
2. Їдеш на день, а хліба бери на тиждень.
3. Краще погано їхати, ніж хореше йти.

Завдання 8. Запам'ятайте побажання.

Щасливої вам /тобі/ подорожі!

Щасливої дороги!

Завдання 9. Дайте відповіді на запитання.

1. Де на вокзалі можна відпочити? /кімната відпочинку/
2. Де на вокзалі можна поїсти? /ресторан, буфет, кафе/
3. Куди ви підете за газетою? /автомат з продажу газет, газетний кіоск/
4. У кого ви спитаєте про час прибуття поїзда /працівник довідкового бюро/
5. Ви захворіли. У кого проситимете допомоги? /працівники медичного пункту, аптекар/

Завдання 10. Прочитайте текст. Перекажіть його.

Одного разу їхав я поїздом Москва-Донецьк. На станції Куп"янськ до нашого купе вбіг чоловік. Привітався. Сів. Ідемо. Розговорилися. Питаємо, хто куди їде.

- Я, - кажу, - з Москви.

- А я, - каже чоловік, - у Москву.

Потім подумав і сказав:

- До чого ж техніка дійшла! Ви їдете з Москви, а я в Москву в одному вагоні, в одному купе й на одному місці.

Здорово!

Пригадайте, чи запізнювалися ви на поїзд або сідали не на той поїзд.

Завдання 11. Ви їдете поїздом разом з другом, але ваші місця в різних вагонах. Попросіть свого сусіда перейти в купе вашого друга.

Завдання 12. У дорозі люди, навіть незнайомі, розмовляють на різні теми. Про що можна розмовляти під час поїздки? Назвіть якомога більше тем.

Завдання 13. Вам зателефонував ваш знайомий, що приїхав до вашого міста на екскурсію. Запитайте, коли він приїхав, на скільки днів, коли від"їжджає. Запросіть його у гості.

Завдання 14. Ви повернулися з України додому. До вас прийшли друзі. Вони просять розповісти про все, що ви бачили та чули в Україні. Підготуйте для них розповідь.

П л а н розповіді

1. Природа України.

3. Історія України.

2. Населення.

4. Політична система.

5. Економічна ситуація.

6. Культура та наука.

7. Міста України.

ТЕМА 13. ПОДОРОЖ ПО СТАРОМУ КИЄВУ

Завдання 1. Прочитайте слова, які можна побачити на карті міста Києва.

Дніпро, Хрещатик, Дарниця, Бровари, Поділ, Оболонь.

Завдання 2. Пригадайте, що вам відомо про київських князів Ярослава Мудрого та Володимира Великого.

Завдання 3. Прочитайте українське прислів'я. Поясніть, як ви його розумієте?

Язик до Києва доведе.

Завдання 4. Прочитайте та запишіть слова. З'ясуйте їх значення.

I. Ремісник, купець, робітник, киянин, яр, вік, пам'ятка, перемога, подорож, давнина, наказ, собор, лавра, інтер'єр.

II. Безцінний, відомий, могутній, минулий /минуле/, численний.

III. Зберігати що, нагадувати що, одержувати що, руйнувати що, селитися, існувати, дивувати кого, залишити що.

Завдання 5. Запишіть пари антонімів.

багато	!	молодший
відомий	!	учора
давнина	!	невідомий
друг	!	кінець
збудувати	!	сучасність
могутній	!	ворог
минуле	!	зруйнувати
старший	!	майбутнє
сьогодні	!	мало
початок	!	слабкий

Завдання 6. Прочитайте речення. Замість крапок поставте у потрібній формі слово пам'ятка або слово пам'ятник.

I. На березі Дніпра стоїть ... князя Володимира.

2. Софійський собор – це архітектурна
3. Назви київських вулиць – це ... минулого.

Завдання 7. Прочитайте речення. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

1. Ось уже понад півтори тисячі років стоїть над /Дніпро/ місто Київ.
2. У X столітті Київ був уже /центр/ Київської Русі.
3. Історія збереглася у /назви/ вулиць.
4. Києво-Печерська лавра молодша від /Софійський собор/.

Завдання 8. Прочитайте текст. Зверніть увагу на пояснення історичних назв.

Подорож по старому Києву

Ось уже понад півтори тисячі років стоїть над Дніпром місто Київ. Місто, яке ще в давнину називали "матір"ю городів руських".

Назва Київ походить від імені князя Кия.

Час залишив у місті не дуже багато пам'яток архітектури – місто не один раз руйнували вороги. Та історія збереглася у назвах вулиць і районів міста.

У X столітті нашої ери Київ був уже центром могутньої держави – Київської Русі. Про ті часи нагадують безцінні пам'ятки архітектури. Серед них Софія Київська.

Софійський собор, що розташований у старому центрі міста, збудували на початку XI століття за наказом князя Ярослава Мудрого на честь його перемоги над ворогом. Собор дивує своїми архітектурними формами, інтер'єрами.

З часів Ярослава Мудрого Софія стає важливим культурним центром Київської Русі. У Софійському соборі була створена перша на Русі бібліотека.

Молодша за віком від Софійського собору, але не менш відома Києво-Печерська лавра.

Про давнину у Києві нагадують і численні назви районів міста: Дарниця, Бровари, Поділ, Оболонь та інші. Поділ – це район, де жили ремісники та купці. У Броварах селилися бровари – робітники, які варили пиво.

Хрещатик - головна вулиця столиці України - свою назву одержав від яру у формі хреста, який колись був на цьому місці. На честь київського князя Володимира, княгинь Ольги та Рогніди названі вулиці Володимирська, Ольгинська, Рогнідинська.

Давнина у Києві існує поряд із сучасністю. Історія народу - це пам'ять про минуле. Кияни люблять і бережуть своє місто.

Завдання 9. Дайте відповіді на запитання.

1. Скільки віків існує Київ?
2. Чому в Києві збереглося не дуже багато пам'яток давнини?
3. Як історики пояснюють назву міста Києва?
4. Коли був збудований Софійський собор? За чим наказом?
5. Які давні назви збереглися у Києві?
6. Чому центральна вулиця міста називається Хрещатик?
7. На яких вулицях Києва вам довелося побувати? Розкажіть про них.

Завдання 10. За даними фрагментами знайдіть речення в тексті і прочитайте їх.

1. ... був центром могутньої держави - Київської Русі.
2. ... робітники, які варили пиво.
3. ... місто не один раз руйнували вороги.
4. ... поряд із сучасністю.
5. ... його перемоги над ворогам.

Завдання 11. Відгадайте кросворд.

По горизонталі

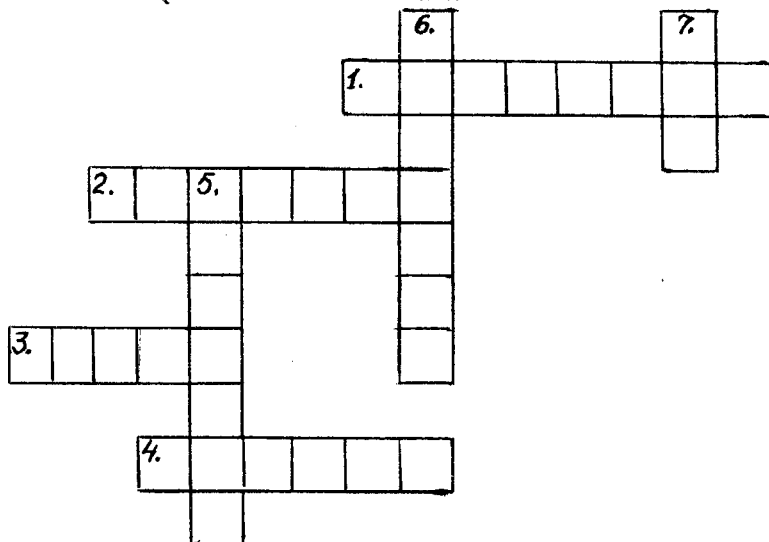
1. Назва центральної вулиці Києва.
2. Ім'я князя, якого народ назвав Мудрим.
3. Назва району Києва, де жили в давнину ремісники та купці.
4. Найбільша річка України.

По вертикалі

5. Назва старого району Києва та сучасна назва київського пива.

6. Район у давньому Києві, де варили пиво.

7. Ім'я першого київського князя.



ТЕМА 14. НА ЕКСКУРСІЇ

Завдання 1. Прочитайте слова та словосполучення. З'ясуйте

їх значення і запишіть.

Збиратися - зібратися на екскурсію.

Їхати - поїхати на екскурсію.

Їти - піти на екскурсію.

Ходити пішки. Відвідувати - відвідати музей.

Відпочивати - відпочити в горах.

Обіцяти - пообіцяти екскурсію.

Побувати в Криму. Повернутися додому.

Екскурсійне бюро. Туристичне бюро.

Туристський автобус. Туристська база /група, подорож, путівка/. Керівник групи.

Експонат музею /виставки/.

Завдання 2. Утворіть словосполучення за зразком.

З р а з о к : їхати чим? трамваєм

їхати	чим?	тролейбус
		автобус
		автомобіль
		поїзд / потяг/
летіти	чим?	літак

Завдання 3. Прочитайте діалоги.

- I. - Добрий день, Салеху!
- Здрастуй, Мохамеде. Як справи?
- Дякую, добре. А у тебе? Де ти відпочивав на канікулах?
- Я їздив на екскурсію. Добре відпочив.
- На екскурсію? Куди?
- До Києва. Це було чудово.
- А де саме ти був?
- Екскурсій було багато. Я відвідав Національну оперу, Софійський собор, Києво-Печерську лавру.
- А що тобі найбільше сподобалось у Києві?
- Мабуть, Хрещатик та береги Дніпра.
- Мохамеде, а на екскурсії ви їздили чи ходили?

- Як коли. У нас був екскурсійний автобус. Іноді ми їздили трамваем та тролейбусом. А по Хрещатику ходили пішки.
- Знаєш, я теж хотів би поїхати до Києва.

П. - Привіт, Фрідріху!

- Здрастуй, Бруно! Як справи?
- Дякую, добре. Ось збираюся на екскурсію в Карпати.
- В Карпати? Це у Західній Україні?
- Так. Там дуже красиві гори, ліси, річки. Ми побуваємо також у Львові, Чернівцях, Мукачевому.
- А там можна добре відпочити?
- Звичайно! Мої друзі кажуть, що там чудові готелі та туристські бази.
- А скільки коштує путівка?
- Дорого.

Ш. - Здрастуй, Ерандо!

- Добрий день, Наджі! Ти куди йдеш?
- На вокзал. Сьогодні їду на екскурсію.
- На екскурсію? А куди?
- До Криму. Хочу побачити Чорне море. До того ж, там можна добре відпочити.
- Так, там дуже гарно. Я був минулого літа в Одесі.
- Одеса, хоч і на Чорному морі, але це не Крим. У Криму ми побуваємо в Севастополі, Сімферополі, Ялті, Алушті. Нам обіцяють екскурсію в Кримські гори. Додому повернемося літаком. Як бачиш, плани у нас великі.
- Так, цікава програма. Ну що ж, бажаю тобі добре відпочити.
- Дякую.

Завдання 4. Поясніть, якими видами транспорту ви скористаетесь по дорозі

до Києва, до Житомира, до Індії,
до Єгипту.

Завдання 5. Прочитайте речення. Дієслова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

1. Завтра ми /поїхати/ до Києва на екскурсію.
2. Я /йти/ до музею.

3. На канікули я /поїхати/ додому.
4. Куди ви /поїхати/ відпочивати влітку?
5. Влітку ми /поїхати/ відпочивати на море.
6. Куди /піти/ Мухамед?
7. Мухамед /піти/ до театру.
8. З ким /піти/ Ольга на виставку?
9. Ольга /піти/ з Ларисою.
10. Коли Дінеш /поїхати/ до Одеси?
11. Він /полетіти/ до Сімферополя наступного тижня.

Завдання 6. Пригадайте екскурсії, які для вас організували викладачі підготовчого факультету. Доповніть речення.

Під час навчання на підготовчому факультеті ми ходили..., їздили У Вінниці ми відвідали ..., оглянули Мені дуже сподобалася екскурсія Я б хотів оглянути

Завдання 7. Розкажіть про свою найцікавішу екскурсію.

Завдання 8. Ви керівник туристської групи. У вас обмаль часу. Попросіть екскурсовода скоротити екскурсію.

Завдання 9. Ви екскурсовод Вінницького краєзнавчого музею. Підготуйте текст екскурсії. З окремих слів складіть речення.

1. Заснований, року, музей, 1919, краєзнавчий, Вінницький.
2. Експонатами, картини, та, України, першими, Західної Європи, музею, були, художників.
3. Розповідають, природу, експонати, історію, економіку, Вінниччини, музею, про, культуру.
4. Площа, кілометрів, Вінницької; 26,5 тисячі; області, квадратних.
5. Залі, ви, зразки, у, бачите, цьому, посуду, наприкінці, який, IУ - III тис. до н.е., виготовляли.
6. Земля, на, мінеральні, вінницька, багата, матеріали,

води, будівельні.

7. Території, понад, на, Вінниччини, річок, 200.

Завдання ІО. Ви екскурсант. Підготуйте запитання до екскурсовода красзнавчого музею за матеріалами попереднього завдання.

Завдання ІІ. Ви запросили у гості українських друзів. Організуйте для них екскурсію по своєму рідному місту.

ТЕМА 15. У ЛІКАРНІ. В АПТЕЦІ.

Завдання 1. Запишіть слова. З'ясуйте їх значення.

Ліки від чого, лікарський, лікарська трава, лікарня, лікарняний, лікарняна палата, лікар, стоматолог.

Лікувати, вилікувати кого, що; лікувальний; хворіти, захворіти; одужати, одужувати; хвороба, хворий /хвора, хворі/.

Вживати ліки, міряти тиск, відчувати біль, стимулювати діяльність серця, почувати себе добре /погано/, покласти хворого у лікарню, виконати поради лікаря, прохолодний душ, міцний чай, народна медицина /народні засоби лікування/, розчин соди, склянка води, стан здоров'я, пульс, компрес, епідемія.

Завдання 2. Поясніть, як утворилися ці слова.

Головний, чайний, зубний, нервовий, денний, мінеральний, голодування, слабкість, тепловий, сонячний, морський.

Завдання 3. Заповніть таблицю.

Н.	лікарня	аптека	ліки	лікар	здоров'я
Р.					
Д.					
З.					
О.					
М.					

Завдання 4. Прочитайте мікродіалоги.

"В аптеці"

1. - Які у вас є ліки від грипу /кашлю, головного болю/?
- У нас є інтерферон /лікарські трави, цитрамон/.
2. - Дайте, будь ласка, морську сіль.
- Будь ласка. З вас 1 гривня.

3. - Як треба вживати ці ліки? Після їди?

- Ні, краще за 30-40 хвилин до їди.

- Як часто треба вживати ці ліки?

- Тричі на день протягом місяця.

4. - Які у вас є полівітаміни?

- "Гексавіт", "Ундевіт" та "Multi-tabs".

5. - Чи є у вас аспірін?

- 6.

6. - Що у вас є від зубного болю?

- Шалфей.

7. - Коли будуть готові ліки?

- Завтра, у другій половині дня.

Завдання 5. Прочитайте діалоги "У лікарні".

1. - На якому поверсі кабінет головного лікаря?

- На третьому.

2. - Де приймає хірург?

- У двадцять першому кабінеті.

3. - Я погано бацу. Можна замовити у вас лінзи?

- Можна. Лікар прийматиме з дев'ятої години. Зачекайте.

4. - Будь ласка, поміряйте мені тиск. Напевно, він у мене зараз дуже низький.

- 90/50 мм рт.ст.

- Я часто відчуваю слабкість, головний біль.

- Коли у вас болить голова?

- Після сну та після важкої праці. Болить по кілька годин на день. Що ви порадите мені?

- Спіть не менше 8 годин. Вранці обов'язково робіть гімнастику, приймайте прохолодний душ. Їжте не менше 4-5 разів на день. Можете пити каву, міцний чай, вони стимулюють діяльність серця. Вам потрібні вітаміни групи В та вітамін С. Перед сном гуляйте. На ніч не пийте міцного чаю, не їжте багато.

Завдання 6. Прочитайте діалоги "Телефонна розмова". Останній діалог перекажіть.

I. - Алло! Миколо Сергійовичу!

- Слухаю.

- Добрий день. Це Олена. Як почувас себе ваша дружина? Чи поклали її у лікарню?

- Викликали швидку допомогу. Відвезлі до лікарні.

- До якої?

- До першої. Вона у хірургічному, у шостій палаті.

- Що їй можна принести? Мед вона їстиме?

- Гадаю, що їстиме.

- Тоді після роботи я зайду до неї. Все буде гаразд. До побачення.

- Дякую. На все добре.

II. - Алло! Це 44-20-12?

- Так.

- Покличте, будь ласка, Олену Семенівну.

- Я вас слухаю.

- Здрастуй, Олено! Це Ніна. Я тільки-но повернулася з Києва. Приходь до мене.

- Краще ти приходь. У мене дочка захворіла.

- Що з нею?

- Болить горло. Температура 37,8°. Викликала лікаря.

Він порадив лікуватися народними засобами.

- Я принесу їй апельсинів. Хай п'є тепле молоко.

- Я ще не купила молока. Даю їй полоскати горло теплим розчином соди: одну чайну ложку на склянку води. Бра- зів на день.

- Зроби на 2 години компрес.

- Добре. Я зварила їй картоплю, щоб вона подихала паром. Посадила її над каструлею, накрила старим халатом, вона дихала хвилин 15. Потім поклала її спати.

- Мені допомагають гарячі ванни для ніг. На 20 хвилин опускаю ноги у відро з водою до 40°, додаю гарячої води. Одразу лягаю спати. Вранці почував себе набагато краще.

III. - Алло! Це Ніна?

- Так. Сергію, ти? Привіт.

- Радий почути твій голос.
- Чому ти такий веселий?
- Був у стоматолога.
- Хіба це причина для радості?
- Так у нього сьогодні вихідний день. Розумієш?

Завдання 7. Розпитайте друга про стан його здоров'я.

Завдання 8. Доповніть діалоги.

- Алло! Нуль-три? Швидка? Прошу прислати допомогу. На вулиці Шевченка, біля пошти, впав чоловік.

- ...

- Пульс є, але дуже слабкий.

- ...

- Добре. Виконаю ваші поради. Чекаю.

П. - А ось і лікар! Заходьте, будь ласка, сідайте!

- Добрий день. Хто у вас погано себе почуває?

- ...

- Що у вас болить?

- ...

- Зараз подивимось. Покажіть своє горло. Це не ангіна і не грип. Мабуть, з'їли щось холодне?

- ...

- Вам треба ...

- ...

- Я написав, які ліки потрібні, вони є у кожній аптеці. За два-три дні ви одужаєте.

- ...

Завдання 9. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

1. Найкращим для сну є час від /одинадцята година/ вечора до /сьома/ година ранку.
2. Добре спати у /кімната/, де температура не вища за 17-18°C.
3. Людина реагує на зміни /атмосферний тиск/.
4. Я хочу знати про стан /ваше здоров'я/.
5. В яблуках багато /залізо/ та /калій/.
6. Шоколад стимулює діяльність /нервова система/ та /сер-

це 1/2 Денна норма вживання /мед/ - 80-100 /грами/.

8. У рибі багато /мінеральні солі/.

9. Вітаміну С у /зелена цибуля/ вдвічі більше, ніж у /яблука/.

10. Нормальний пульс - 60-80 ударів за /хвилину/.

Завдання 10. Поясніть, яким хворим лікар дає поради:

1. Вам потрібно більше їсти овочів та фруктів.

2. Вам не можна пити багато води.

3. Цей зуб краще видалити.

4. Необхідно більше ходити.

Завдання 11. Замість крапок поставте потрібні дієслова.

Людина багато ... на сонці. У неї тепловий /сонячний/ удар. Хворого треба ... у холодне місце, ... одяг, ... на голову холодний компрес, дати ... холодної води.

Завдання 12. Поясніть зміст висловлювань.

1. Бережи одяг, доки новий, а здоров'я - доки молодий.

2. Хворобу легше відвернути, ніж її лікувати.

Завдання 13. Прочитайте речення. Поставте до них запитання.

1. М.І.Пирогов - видатний хірург минулого століття. 2. У 26 років Пирогов став професором медицини. 3. Тисячі операцій зробив В.П.Філатов разом зі своїми учнями. 4. Багатьом людям Філатов повернув радість бачити світ. 5. Видатний учений Д.К.Заболотний народився недалеко від Вінниці. 6. Заболотний допомагав людям боротися з чумою. 7. Чуму називали "чорною смертю". 8. Від чуми колись помирали мільйони людей.

Завдання 14. Дайте відповіді на запитання.

1. Що можна порадити людям, які не хочуть захворіти на грип під час епідемії?

2. Які хвороби поширені в Україні? У вашій країні?

3. Які видатні операції були зроблені хірургами у XX столітті?

4. Які хвороби переможе медицина XXI ст.?

5. Чи надавали ви кому-небудь першу допомогу? Коли це було?

6. Як ви оцінюєте дії людини, яка продає свою кров, свої органи іншим людям?

ТЕМА 16. КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Завдання 1. Прочитайте речення. Дієслова, що стоять у дужках, поставте у формі теперішнього часу.

Ми /навчатися/ у Вінницькому державному технічному університеті. Студенти ВДТУ /слухати та записувати/ лекції, /відвідувати/ практичні заняття. Першокурсники /вивчати/ такі загальні предмети, як фізика, хімія, математика. Наприкінці триместру студенти /складати/ іспити та заліки. Під час сесії багато студентів /працювати/ у бібліотеці. Вони /готуватися/ до екзаменів у читальних залах. Після іспитів у студентів /починатися/ весела пора - канікули.

Завдання 2. Прочитайте та запишіть речення. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

Варіант А

1. Речовина може перебувати у трьох /агрегатні стани/.
2. Сили /взаємодія/ між молекулами визначають характер /молекулярний рух/.
3. Молекули рухаються незалежно одна від /одна/.
4. У кристалах молекули більшу частину часу перебувають у /коливальний рух/.
5. Архімед був видатним /інженер/ та /математик/.
6. Ньютон встановив закон /всесвітнє тяжіння/.

Варіант Б

1. У /давнина/ під фізикою розуміли вчення про /природа/.
2. За допомогою експерименту виявляють властивості об'єктів в умовах дуже /високий тиск/.
3. Різні науки вивчають форми /рух/.
4. Фізика першої половини 19 ст. досягла /успіхи/ у вивченні теплових, електричних і магнітних явищ.
5. Нова фізика не відкидає /класична фізика/, а зберігає все позитивне, що було в /вона/.
6. Розвиток /фізика/ став можливим завдяки розвитку /виробництво/.

Завдання 3. Прочитайте та запишіть речення. Іменники, що стоять у дужках, замініть прикметниками.

З р а з о к : Я відвідав Музей /захід/ мистецтва.-

Я відвідав Музей західного мистецтва.

1. Музей /Україна/ мистецтва знаходиться у Києві.
2. /Софія/ собор збудували на початку XI століття.
3. У /Вінниця/ художньому музеї є картини російського художника Василя Тропініна.
4. В /університет/ музеї можна побачити чудові картини.
5. Петро Чайковський - відомий /Росія/ композитор.
6. Космічні польоти стали можливими лише завдяки розвитку /ракета/ техніки.
7. Стан людини залежить від /атмосфера/ тиску.

Завдання 4. Варіант А. До поданих слів підберіть та запишіть антоніми.

Великий -
перший -
простий -
прямий -
твердий -
початок -
тепло -
рух -
північ -
схід -

Варіант Б. Запишіть пари антонімів.

Зустрічати	сучасність
працювати	повільний
розпочати	ворог
веселий	хворий
верхній	сумний
здоровий	нижній
швидкий	закінчити
давнина	проводжати
друг	відпочивати

Завдання 5. Прочитайте слова. Розподіліть їх за темами:

Наукова лабораторія	Лікарня	Відпочинок
...

Агрегатний, азот, алюміній, амплітуда, аптека, атмосфера, вистава, властивість, водень, вольт, вуглець, газета, газоподібний, гідрат, екскурсивод, журнал, кальцій, картина, квиток, кисень, кислота, кінокомедія, компрес, конспект, молекула, кристалічний, музей, музикант, напруга, оксид, опір, палата, плавлення, подорож, поїздка, прямолінійний, потужність, пульс, режисер, речовина, розрахунки, співак, стоматолог, струм, телевізор, траєкторія, турист, фільм, фільтрування

Завдання 6. Прочитайте текст, дайте йому назву. Перекажіть його.

Усі тіла в природі перебувають у русі. Щоб описати рух тіла, треба вказати на інше тіло або групу тіл, які умовно вважатимуться нерухомими. Відносно них розглянемо рух даного тіла. Отже, щоб описати рух матеріальної точки, треба вибрати певне тіло відліку.

Залежно від вибору тіла рух того самого тіла матиме різний вигляд. Наприклад, якщо за тіло відліку взято автобус, то пасажир автобуса вважатиметься нерухожим; якщо тілом відліку є поверхня Землі, то пасажир рухатиметься з такою самою швидкістю, як і автобус. Отже, будь-який рух тіла є відносним, відносним є також стан спокою тіла.

З тілом відліку пов'язують якусь систему координат, за допомогою якої можна вказати просторове положення рухомої точки в будь-який момент часу. Тіло відліку та зв'язану з ним систему координат і сукупність синхронізованих годинників у різних точках простору в цілому називають системою відліку. Лінія, яку описує матеріальна точка в просторі, називається траєкторією руху.

ТЕМА 17. ЧИСТА ЕНЕРГІЯ

Завдання 1. Поясніть значення слова енергія. З курсу фізики ви дізналися про механічну та теплову, електромагнітну та атомну енергію. Поясніть словосполучення природна енергія, екологічно чиста енергія /енергія сонця, вітру тощо/.

Завдання 2. Поясніть значення слів та словосполучень.

Струм /електричний струм/, промінь /проміння/, установка, коефіцієнт корисної дії, турбіна, генератор, дзеркало, пара, кремній, кремнієвий фотоелемент, паровий котел, кухонна плита, космічний апарат, штучний супутник, органічні відходи, потужний генератор, виробляти - виробити що, виробництво чого, використовувати - використати що, користуватися чим, постачати - постачити що, постачання чого, перетворювати - перетворити що у що /що на що/, експлуатувати що, експлуатуватися.

Завдання 3. Знайдіть спільнокореневі слова.

Планувати, значний, сконцентрувати, потужність, дешевий, виробляти, сонце, людство, будинок, вітер, промисловий, людина, значити, потужний, дешевше, сонячний, виробництво, концентрований, вітровий, знак, концентрація, збудувати, план, промисловість.

Завдання 4. Поясніть, як утворилися ці слова. За допомогою викладача з'ясуйте їх значення.

Електроенергія, електростанція, електромережа, фотоелемент, вітрогенератор, біоенергетика, біогаз, теплостачання, енергопостачання, геліокотел.

Завдання 5. Заповніть таблицю.

Я	дів	служу	маю	використовую	користуюсь
Ти					
Він					
Ми					
Ви					
Вони					

Завдання 6. Прочитайте текст. Підготуйтеся відповідати на запитання.

У США, біля міста Санта-Барбара /штат Каліфорнія/, на багато кілометрів протяглася система потужних вітрогенераторів для виробництва струму, який подається в електромережі. Дуже дешево та екологічно чисте виробництво.

У Китаї діє сім мільйонів біоенергетичних установок, які з органічних відходів виробляють біогаз для кухонних плит. Те ж саме - в Індії. Людство використовує сонячну енергію. Вночі можна побачити, як повільно летить штучний супутник. За енергію йому служить сонячне проміння. Фотоелементи сонячної батареї мають високий коефіцієнт корисної дії, вони постачають енергію космічним апаратам.

Тільки користуватися такими фотоелементами на Землі дуже дорого. Їх значно дешевші кремнієві фотоелементи.

В Іспанії, Франції, Греції діють сонячні електростанції з паровими котлами, турбінами і генераторами, де воду перетворюють у пару сконцентровані дзеркалами сонячні промені. Сонячну енергію використовують і для теплопостачання. Прості за своєю конструкцією геліокотли нагрівають воду до 50-100°C і вище. У США експлуатуються сотні тисяч таких установок.

Розпочато використання природної енергії і в Україні. Планується збудувати у Криму сотні вітрогенераторів, які вироблятимуть дешеву електроенергію. 1985 року в Криму почала працювати перша в країні промислова сонячна електростанція /СЕС-5/.

Завдання 7. Закінчіть речення.

1. Вітрогенератори перетворюють ...
2. Біогаз виробляють з ...
3. У різних країнах сонячну енергію використовують ...
4. Геліокотли нагрівають воду ...
5. У Криму почали використовувати ...

Завдання 8. Дайте відповіді на запитання.

1. Які види природної енергії використовує людина?
2. У яких країнах використовується вітрова енергія?
3. Що виробляють біоенергетичні установки Китаю та Індії?
4. Як здійснюється енергопостачання космічних апаратів?
5. Які фотоелементи вам відомі? Чим вони різняться?
6. У яких країнах працюють сонячні електростанції?

Завдання 9. Підготуйте розповідь на тему "Проблеми енергопостачання моєї країни".

ТЕМА 18. КОМП'ЮТЕР У НАШОМУ ЖИТТІ

Завдання 1. Дайте відповіді на запитання.

1. У яких сферах нашого життя використовуються комп'ютери?
2. Чи допомагає комп'ютер вам у навчанні?
3. Чи користуєтеся ви електронною поштою?
4. Що означає слово Internet?

Завдання 2. Прочитайте та запишіть скорочення, що вживають в інформатиці та обчислювальній техніці.

ЕОМ /електронна обчислювальна машина/.

ЕС ЕОМ /єдина система електронних обчислювальних машин/.

ОЦ /обчислювальний центр/.

ЗП /запам'ятовувальний пристрій/.

Завдання 3. З'ясуйте значення слів.

- I. Диспле́й, записни́к, дові́дник, лист, команда, бухгалте́р, користува́ч, мере́жа, виробни́цтво, пошире́ння, створе́ння, пристро́й, поколі́ння, носі́й інфо́рмаці́ї, обся́г пам"яті́, друкáрський пристро́й, будова́ мозку, лазерни́й диск.
- II. Доста́пний, зви́чний, компактний, необхі́дний, поді́бний, персона́льний, зда́тний.
- III. Будува́ти що; вико́ристо́вувати ко́го, що; вимага́ти чо́го, що; допомага́ти ко́му; друкува́ти що; замо́вити що; зве́ртатися до ко́го, до чо́го; розу́міти ко́го, що; удо́сконала́вати ко́го, що; уя́вити ко́го, що; наді́слати чо́го, що; ма́лювати ко́го, що; кресли́ти що.
- IV. Шви́дко, які́сно, немо́жливо, безшу́мно, само́стійно, значно́.

Завдання 4. Прочитайте речення. Поясніть значення слів звичний, звичайний.

1. Телеві́зор став звичним домашнім апаратом.
2. Сьо́годні звичайний робочий день.
3. З кі́мнати пови́носили старі́ і звичні меблі́.
4. Це був звичайний лист, в я́кому йшло́ся про життя́ її ро́дини.

Завдання 5. Утворіть ступені порівняння прикметників.

З р а з о к : теплий - тепліший - найтепліший.

Доступний, простий, розумний, сучасний, швидкий.

Завдання 6. Запишіть пари антонімів.

Будувати	минулий
далекий	заважати
простіший	продавати
допомагати	отримувати
купувати	повільний
новий	старий
малий	руйнувати
надсилати	великий
сучасний	близький
швидкий	складніший
майбутній	

Завдання 7. Утворіть словосполучення за зразком.

З р а з о к : Пошта; електронний; - Електронна пошта.

1. Машинка; друкарський. 2. Розмова; телефонний. 3. Інформація; необхідний. 4. Мережа; комп'ютерний. 5. Технологія; комп'ютерний.

Завдання 8. Прочитайте речення. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

1. Сучасне життя неможливо собі уявити без /комп'ютер/.
2. Персональні комп'ютери стали /звичні апарати/.
3. Удосконалюються способи управління /комп'ютер/.
4. Носіями інформації у сучасних комп'ютерах використовують компактні лазерні диски з великим /обсяг/ пам'яті.
5. Електронні схеми в комп'ютерах нового покоління подібні до будови /мозок/ людини.

Завдання 9. Прочитайте текст. Складіть та запишіть простий номінативний план тексту.

Комп'ютер у нашому житті

Сучасне життя неможливо уявити без комп'ютера. На виробництві, у навчанні, на відпочинку ми звертаємось по

допомогу до електронної обчислювальної машини /ЕОМ/.

Персональні комп'ютери для жителів багатьох країн світу стали звичними домашніми апаратами, як, скажімо, телефон або телевізор. Це записник і довідник, бухгалтер і перекладач, домашній учитель і екскурсовод.

Персональний комп'ютер допоможе нам купити квиток на поїзд, надіслати телеграму, замовити телефонну розмову, надрукувати текст тощо.

За допомогою міжнародної інформаційної мережі Internet студент ВДТУ може попрацювати у бібліотеці будь-якого університету світу, надіслати електронного листа своїм рідним чи друзям в іншу країну. Для цього лише потрібно мати персональний комп'ютер.

Поширення комп'ютерних технологій вимагає нових технічних рішень при створенні ЕОМ. Удосконалюються способи управління комп'ютером. Сьогодні за допомогою пристрою "мишки" подаються необхідні команди комп'ютеру. "Мишкою" можна малювати на екрані дисплея, креслити схеми та графіки, виконувати операції з програмування.

Носіями інформації у сучасних персональних комп'ютерах уже використовують компактні лазерні диски з великим обсягом пам'яті. Друкарський пристрій - принтер - за допомогою комп'ютера може надрукувати швидко, безшумно та якісно будь-яку інформацію.

Останнім часом учені працюють над створенням комп'ютера, який може розуміти команди людини з голосу. Електронні схеми в комп'ютерах нового покоління подібні до будови мозку людини. Такі комп'ютери здатні самостійно навчатися. Вже в недалекому майбутньому користувач комп'ютера буде розмовляти з машиною своєю рідною мовою. А це означає, що комп'ютер стане ще доступнішим і значно простішим в управлінні.

Завдання 10. Перекажіть текст за планом.

ТЕМА І9. ТРОХИ МАТЕМАТИКИ

Завдання 1. Прочитайте слова. З'ясуйте їх значення.

Площина,	кут /гострий, тупий/,	паралелограм,
відрізок,	грань,	піраміда,
довжина,	бік,	паралелепіпед,
об'єм,	трапеція,	призма,
площа,	трикутник,	циліндр,
різниця,	прямокутник,	конус,
властивість,	ромб,	дріб,
рівняння,	квадрат,	знаменник,
відношення,	еліпс,	спільний знаменник,
дія,	коло,	чисельник,
	круг,	

грунтуватися на чім, користуватися чим, складатися з чого, лічити що, рахувати що.

Завдання 2. Поясніть, від яких дієслів утворилися підкреслені іменники.

Додавання $10 + 2 = 12$

Піднесення до степеня

Віднімання $10 - 2 = 8$

$2^5 = 32$ $5^3 = 125$

Множення $10 \cdot 2 = 20$ /добуток/

Добування кореня

Ділення $10 : 2 = 5$

$\sqrt[5]{32} = 2$ $\sqrt[3]{125} = 5$

Зведення до одного знаменника. Скорочення дробів.

Завдання 3. Прочитайте діалог. Складіть за цим зразком свої діалоги.

- Назвіть чотири основні арифметичні дії.
- Додавання, віднімання, множення, ділення.
- До двадцяти семи додати вісім. Скільки буде?
- Тридцять п'ять.
- Від тридцяти відняти дев'ять. Скільки буде?
- Двадцять один.
- Скільки буде 20 помножити на вісімнадцять?
- Триста шістьдесят.
- Скільки буде 220 поділити на чотири?
- П'ятдесят п'ять.

1 - Запишіть дріб $\frac{2}{3}$. Покажіть чисельник і знаменник.

- 2 - це чисельник, 3 - знаменник.

Завдання 4. Поясніть, які одиниці мають такі позначення.

m	см	мк
m ²	км	га
m ³	мм	

Завдання 5. Підберіть до чисел, написаних арабськими цифрами, числа, написані римськими цифрами.

6	XXXIII
8	XVII
16	XVI
9	IX
33	XXXIII
20	XX
19	XIX
21	XXI

Завдання 6. Поясніть, як утворилися складні слова.

Гострокутний, прямокутний, трикутник, двозначний, чотиригранник, шестикутник, однобічний, рівносторонній, багатокутник, багатозначний, багатогранник, тупокутний, рівнобічний.

Завдання 7. Замініть слова та вирази математичними позначеннями.

Трикутник ABC; дуга AB; кут ABC; a помножити на b; a не дорівнює b; відношення довжини кола до діаметра; a в квадратах; a дорівнює b; дужки; корінь 5-го степеня з 32-х; a наближено дорівнює b; корінь квадратний з a; корінь n-го степеня з a; a відноситься до b, як c до d, a більше b.

Довідковий матеріал: \cup AB; \angle ABC; $a \neq b$; a^2 ; (); \sqrt{a} ;
 $a : b = c : d$; $\sqrt[5]{32}$; π ; \cap AB; Δ ABC; $a \cdot b$; $a = b$;
 $a > b$; $a \approx b$; $\sqrt[n]{a}$.

Завдання 8. Замість крапок поставте слово знаменник або слово чисельник.

I. Основна властивість дробів.

Величина дробу не змінюється, якщо чисельник і знаменник помножити або розділити на одне і те саме число:

$$\frac{A}{B} = \frac{A_m}{B_m} ; \frac{A}{B} = \frac{\frac{A}{m}}{\frac{B}{m}} .$$

На цій властивості ґрунтується зведення дробів до одного... і скорочення дробів.

II. Додавання і віднімання дробів:

$$\frac{a}{b} \pm \frac{c}{d} = \frac{ad \pm bc}{bd} .$$

Дроби приводять до спільного ... , додають або віднімають чисельники і записують спільний

III. Множення дробів:

$$\frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{ac}{bd} .$$

Множать ... на ... і ... на ... , потім перший добуток беруть чисельником, а другий – знаменником.

IV. Ділення дробів:

$$\frac{a}{b} : \frac{c}{d} = \frac{ad}{bc} .$$

Множать ... першого дробу на ... другого і цей добуток беруть чисельником; множать ... першого дробу на ... другого і цей добуток беруть знаменником.

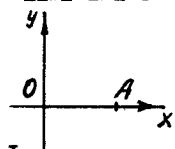
Завдання 9. Запишіть пари антонімів.

потрібний		короткий
відомий		простий
внутрішній		гострий
складний		різний
тупий		від'ємний
змінний		однозначний
прямий		зовнішній

додатний
загальний
багатозначний
однаковий
спільний
довгий

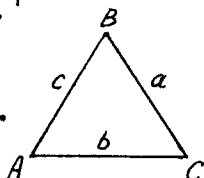
сталий
окремий
невідомий
кривий
зайвий

Завдання 10. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.



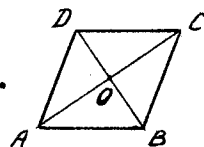
На осі Ox від /точка/ O відкладаємо відрізок OA .

I.



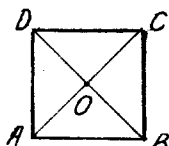
II. Сума /довжини/ всіх сторін /трикутник/: $a + b + c$ називається його /периметр/.

III.



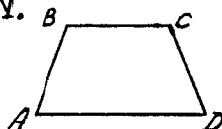
Ромб має всі властивості /паралелограм/.

IV.



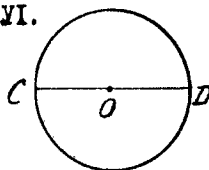
Квадрат має всі властивості /прямокутник/ і /ромб/.

V.



Трапецією називається чотирикутник з /дві паралельні сторони/. $AB \parallel DC$. Якщо у трапеції бокові сторони рівні, вона називається /рівнобічна/.

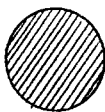
VI.



Відрізок, що з'єднує /будь-яка точка/ кола з /центр/, називається радіусом кола. Діаметр складається з /два радіуси/.

$$CD = OC + OD$$

УІІ.



Кругом називається частина /площина/, обмежена колом.

Завдання ІІ. Замість крапок поставте букви, якими позначаються голосні звуки. Прочитайте геометричні терміни.

К.л., пр.м.к.тн.к, ц.л.ндр, к.б, кр.г, .л.пс, б.г.т.гр.нн.к, п.р.м.д., пр.зм., к.н.с, тр.к.тн.к, кв.др.т.

Завдання І2. Запишіть слова групами під назвами:

1. багатокутники;
2. круглі тіла;
3. багатогранники.

Квадрат, паралелограм, циліндр, призма, прямокутник, конус, піраміда, ромб, куля, куб, паралелепіпед, трапеція, трикутник.

Завдання І3. Замість крапок поставте слова секунда, градус, мінута, кут.

1. $1/90$ частина прямого ... називається кутовим
2. $1/60$ частина ... називається кутовою ..., а $1/60$ частина ... називається кутовою

Якщо ... вміщує, наприклад $15^\circ 30' 14''$..., то це записується так: $15^\circ 30' 14''$.

Завдання І4. Прочитайте числівники та словосполучення з ними.

100 000; 10000-и; 200-и; 365II; 7 39I 263; 0,048; 0,123; 4,1; вирахуйте 3 % від 1250; добувати квадратний корінь з 25; піднесіть II до квадрата; $\frac{7}{8}$; $3\frac{17}{21}$; $\frac{1}{10}$; $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{6}$; 0,02; 5,289.

Завдання І5. Знайдіть спільнокореневі слова.

Пара, числення, циліндр, обмежений, умовний, куля, відрізок, кут, початковий, умова, число, обмежувати, менший, чисельник, циліндричний, починати, міряти, спрощення,

непарний, числовий, межа, різати, короткий, початок, вимірювання, обчислювальний, простий, міра, кульовий, кутовий, зменшувати, скорочення.

Завдання 16. Прочитайте текст з історії математики. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

Ми знаємо, що вже за 4 тис. років до н.е. люди цікавилися /математика/. Найбільшого розвитку математика досягла у /Давня Греція/.

Архімед винайшов спосіб визначення /площі/ і /об'єми/. Аполлоній написав /книга/ про властивості деяких кривих: /еліпс, гіпербола, парабола/. Птолемей виклав основи /тригонометрія/.

Багато зробили для /розвиток/ математики арабські та індійські вчені Брахмагупта, Мухаммед аль-Хорезмі, Омар Хайям. З ім'ям аль-Хорезмі пов'язане виникнення /слова/ алгебра та алгоритми.

Учені 17 ст. Р.Декарт, П.Ферма створили /аналітична геометрія/. І.Ньютон і Г.Лейбніц незалежно один від /один/ створили диференціальне та інтегральне числення. Математики вже користувалися /координати/ та /змінні величини/.

У 18 ст. К.Гаус створив теорію /числа/. М.Лобачевський - учений 19 ст. - виклав основи /неевклідова геометрія/.

Завдання 17. Підготуйте невелике повідомлення про математику XX ст.

Завдання 18. Уявіть себе викладачем математики. Підготуйте запитання для бесіди зі своїми учнями.

Завдання 19. Американський філософ Б.Фуллер підрахував: "Я прожив 70 років. Це 600 тисяч годин. З них 200 тисяч я спав; 100 тисяч - їв, пив, відновлював свої сили; 200 тисяч годин я навчався і заробляв на життя. 60 тисяч годин перебував у дорозі. Залишок - ... годин". Підрахуйте, скільки годин залишалося на щоденне дозвілля ученого.

Завдання 20. Дайте відповіді на загадки-запитання, запитання-жарти.

1. Летіли птахи. Стояли дерева. Як сядуть птахи по два - одне дерево зайве; як сядуть по одному - один птах зайвий. Скільки було птахів і дерев?
2. Летіли птахи, а назустріч ще один птах. "Добрий день, сто птахів!" - каже. Йому відповідають: "Нас не сто, а щоб було сто, треба ще стільки, потім ще півстільки, ще чверть стільки, ще й тебе приєднати до нас, аж тоді буде сто". Скільки було птахів?
3. Жили у будинку 300 котів і один чоловік. Скільки там було ніг?
4. Сільські хлопці їхали на конях. Якщо підрахувати, скільки всього було ніг, то вийшло б 82. А якщо перелічити голови, то виявилось б усіх голів /і людських, і конячих/ 26. Скільки було коней і скільки було хлопців?
5. Їшли теща з зятем, чоловік із жінкою, мати з дочкою, бабуся з онукою та дочка з батьком. Скільки було осіб?

ТЕМА 20. АСКАНІЯ-НОВА

Завдання 1. З'ясуйте значення слів.

Тварина, рослина, птах, квітка, шлях, зброя, рушниця, ялина, клен, береза, заповідник, дослід, можливість.

Завдання 2. Знайдіть антоніми.

Вхід, найменший, південь, ворог, неволя, захід, дозвіл, північ, заборона, друг, схід, воля, створення, найбільший, природний, теперішній, штучний, вихід, знищення, минулий, створити.

Завдання 3. Визначте, як утворились виділені слова. З'ясуйте їх значення.

Державний інститут, знищення тварин, вирощений людиною, ботанічний парк, зоологічний парк, розвивати тваринництво, дослідний інститут.

Завдання 4. З'ясуйте значення словосполучень.

Царство птахів. Минуле століття. Жити у напівневолі. Штучно вирощений ліс. Всесвітньо відомий заповідник.

Завдання 5. Утворіть словосполучення.

створити що	рослини
заборонити що	квіти
зберегти кого, що	вхід
завезти кого, що	зброя
гинути від чого	парк
милуватися чим	природа
відвідати кого, що	заповідник
	тварини
	хвороба

Завдання 6. Поясніть зміст речень.

Яких тільки тварин тут немає!

Яких тільки квітів тут немає!

Яких тільки рослин тут немає!

Завдання 7. Прочитайте текст. Підготуйте відповіді на запитання.

АСКАНІЯ-НОВА

Асканія-Нова - державний заповідник України, який створили у 1921 році, щоб зберегти і вивчити природу півдня країни, врятувати від знищення унікальні види тварин та рослин. Вхід з рушницею сюди заборонений. Тут знаходиться найбільший у країні зоологічний парк та штучно вирощений ліс.

У зоопарку тварини кивуть на волі або у напівневолі. Зоологічний парк виник наприкінці ХІХ століття; тоді завезли перших тварин з Африки, Америки, Азії та Австралії. Зараз Асканія-Нова - база Українського науково-дослідного інституту тваринництва. Його вчені мають тут можливість проводити унікальні досліді.

Наприкінці минулого століття було створено й ботанічний парк. Яких тільки рослин тут немає! На цій землі ростуть дерева півдня та півночі, сходу й заходу. Поруч береза та ялина, сосна та клен. Тут царство птахів.

У ХУ-ХІХ ст. по цій території пролягав шлях, яким українці возили з Криму рибу й сіль, до Криму - хліб. Не всі вони поверталися з дороги додому, гинули від хвороб та зброї ворогів. Тут вони відпочивали, милувалися гарною природою.

Всім, хто любить тварин, квіти, дерева буде цікаво відвідати цей всевітньо відомий заповідник на півдні України.

Завдання 8. Складіть простий план тексту.

Завдання 9. Дайте відповіді на запитання:

1. Коли заповідник Асканія-Нова став державним?
2. З якою метою був створений заповідник?
3. Які тварини та рослини є у заповіднику?

Завдання 10. Прочитайте речення. Визначте, до якої частини тексту можна їх додати.

1. Ботанічний парк схожий на природний ліс. У ньому росте 1000 видів дерев і кущів.
2. У парку живуть сотні птахів різних видів. Тут можна побачити найбільшого птаха нашої планети – африканського страуса.
3. Заповідник Асканія-Нова має більше 30 гектарів землі в Херсонській області.
4. Доїхати до заповідника можна автотранспортом з Херсона. Влітку можна здійснити подорож по Дніпру з Києва до Нової Каховки. У народі кажуть: "Краще раз побачити, ніж сто разів почути!" Ніяка розповідь про заповідник не замінить вам побаченого.
5. Російський імператор запрошував іноземців на південь країни, дешево продавав їм вільні землі. 1827 року сюди приїхав німецький поміщик, він і дав назву цим землям – "Асканія-Нова" /від назви його садиби в Німеччині/. Тут він почав розводити арабських коней. Його діти були поганими господарями, продали садибу іншому німецькому поміщику Фейну. Фейн на цих землях став одним з найбагатших людей Росії.
6. В Україні створено більше десятка заповідників: Карпатський, Чорноморський, Поліський тощо.

Завдання 11. Підготуйте розповідь про заповідники вашої країни /континенту/.

ТЕМА 21. МУЗЕЙ-САДИБА М.І. ПИРОГОВА

Завдання 1. Прочитайте слова. Запишіть коментар викладача до цих слів.

Садиба Вишня, місто Вінниця, село Шереметка, село Пирогово, Микола Іванович Пирогов, Джузеппе Гарібальді, Петро Ілліч Чайковський, Дмитро Іванович Менделєєв, Петербург, Київ, Кавказ, Крим.

Завдання 2. З'ясуйте значення слів.

Садиба, праця, обіцянка, лікарня, кордон, пацієнт, річ /речі/, хата, педагог, громадський діяч, екскурсант, власник.

Завдання 3. Підберіть до виділених слів синоніми.

<u>Звести будинок</u>	безплатний
<u>Праця</u> в Петербурзі	лікувальний
Наукові <u>праці</u> хірурга	труд
Хірургічне <u>захворювання</u>	хвороба
<u>Безкоштовні</u> ліки	робота
<u>Медицина</u> практика	дім
	побудувати

Завдання 4. Запишіть пари антонімів.

Хворий, раніше, багато, останній, зруйнувати, простий, складний, рідко, збудувати, перший, часто, здоровий, мало, пізніше, легкий.

Завдання 5. Запишіть скорочено словосполучення.

Медицина практика, двадцять третє листопада, Микола Іванович Пирогов, сільськогосподарська станція, останні п'ятнадцять років, наприкінці тридцятих років, Московський університет, російський хімік.

Завдання 6. Прочитайте та повторіть напам'ять речення.

1. У садибу Пирогов із дружиною та синами приїхав 1861 року.
2. У 1947 році садиба Пирогова стала музеєм.
3. У музеї зберігаються праці Пирогова, його особисті речі.
4. У бібліотеці музею тисячі книжок та журналів.

Завдання 7. Оснайтеся з планом тексту. Прослухайте текст.
Запишіть основну інформацію у формі конспекту.

План

1. Садиба Вишня - власність сім'ї Пирогових.
2. Діяльність М.І.Пирогова в останні 15 років його життя.
3. Доля садиби після смерті її власників.
4. Музей-садиба М.І.Пирогова.

Музей-садиба М.І. Пирогова

У 1866 році під Вінницею, біля села Шеремітки /тепер село Пирогово/ у садибі Вишня, Микола Іванович Пирогов звів будинок, в якому прожив останні п'ятнадцять років життя.

Біля будинку він посадив багато дерев, квітів. Микола Іванович рідко виїжджав у гості та приймав гостей. Дні вченого були заповнені працею. Він продовжував робити складні хірургічні операції, відкрив лікарню, збудував аптеку. Пирогов лікував не тільки хірургічні захворювання. Його пацієнтами були видатний російський композитор П.І.Чайковський, італійський герой-генерал Джузеппе Гарібальді, відомий російський хімік Д.І.Менделєєв. Хворим селянам учений допомагав грошима, речами, безкоштовними ліками. Комусь давав корову, коня, будував хату.

Результати медичної практики Пирогова знайшли відображення в його книгах, що й досі зберігаються в садибі-

музеї.

У садибі Вишня скінчилося життя видатного вченого. Пирогов помер 23 листопада 1881 року.

Після смерті Миколи Івановича його дружина дала обіцянку нікому не продавати садибу.

1920 року в напівзруйнованому будинку Пирогова оселились американські робітники. Пізніше садиба використовувалась сільськогосподарською станцією. Наприкінці 30-х років тут розмістилась лікарня.

У 1947 році садиба Пирогова стала музеєм. У музеї зберігаються наукові праці Миколи Івановича, його особисті речі, фотодокументи, картини. У бібліотеці музею тисячі книжок та журналів.

Документи розповідають про дитинство та юність вченого, його навчання в Московському університеті, роки праці в Петербурзі та Києві, участь у війні на Кавказі, в Криму, поїздки за кордон.

З музеєм ознайомилися екскурсанти з багатьох країн. Народ України шанує пам'ять про видатного хірурга, педагога, громадського діяча М.І.Пирогова.

Завдання 8. Користуючись своїми записами, дайте відповіді на запитання.

1. Над чим працював Пирогов у Вишні?
2. Які видатні люди були пацієнтами Пирогова?
3. Чому селяни любили та поважали Миколу Івановича?
4. Якою була доля садиби після смерті дружини Пирогова?
5. Що зберігається в музеї-садибі Пирогова?

Завдання 9. Підготуйте екскурсію по музею М.І.Пирогова.

Ми з вами знаходимось Перед вами будинок

Ці дерева Зайдемо до будинку. Зали музею розповідають про Ви бачите наукові праці У цьому кабінеті Садиба тільки в 1947 році стала музеєм, а до цього Тепер

Завдання 10. Підготуйте розповідь про цікаві музеї вашої країни /вашого міста/.

ТЕМА 22. УКРАЇНСЬКИЙ РУШНИК

Завдання 1. Прочитайте слова, з'ясуйте їх значення.

Хата, рушник, звичай, настрої, обличчя, господиня, скриня, сват, весілля, вінчання.

Вишивати кого, що; зберігати що; пишати́ся ким, чим; використовувати кого, що; загортати́ кого, що.

Завдання 2. Поясніть значення словосполучень.

Брати шлюб, провждкати в останню путь, приходити з чистими помислами, родинне свято.

Завдання 3. Прочитайте подані нижче слова, виберіть з них спільнокореневі та запишіть їх окремими групами. З'ясуйте значення цих слів.

Традиційний, родина, кохання, гостинність, одружитися, користуватися, сучасник, традиція, народження, кохати, дружина, традиційно, сучасний, коханий, дружній, рідний, сучасність, одруження, друг, працювати, рід, використання, гість.

Завдання 4. Перепишіть подані речення в зошит. Поставте іменники, що стоять у дужках, у потрібній формі.

1. Українську хату важко уявити без /рушники/.
2. Без /рушник/ не обходяться родинні свята.
3. В Україні є звичай накривати /рушник/ хліб на столі.
4. У кожній родині була скриня з /рушники/.
5. Гостей зустрічали хлібом-сілля на вишитому /рушник/.

Завдання 5. Прочитайте текст "Український рушник". Підготуйтеся дати відповіді на запитання.

І сучасну, і традиційну українську хату важко уявити без рушників. Хата без рушників, казали в народі, як

родина без дітей. Рушник створює добрий настрій, прикрашає хату. Він є обличчям хати і господині.

У кожній родині, де підростала дівчина, була скриня з рушниками. Їх зберігали, ними пишалися. Гостям і сусідам показували рушники, виготовлені дівчиною.

Широкою є сфера використання рушників. Без рушника, як і без пісні, не обходяться народження, одруження людини, родинні свята. "Дати рушники" - це традиційно означало згодитися на шлюб і готуватися до весілля. Рушниками пов'язували молодих, сватів, почесних гостей; на рушник ставали, коли брали шлюб; на рушникові подавали молодим хліб після вінчання.

У рушник загортали дитину, що народилася. З рушником виряджали в далеку дорогу батька й сина, чоловіка і коханого, зустрічали рідних і гостей, проводжали людину в останню путь. Гарний був звичай вішати рушник при будівництві хати, коли стіни були вже готові. По всій Україні поширений звичай накривати рушником хліб на столі. Хліб-сілля на вишитому рушникові був високим знаком гостинності українського народу. Хлібом-сіллям зустрічали всіх, хто приходив з чистими помислами. Цей звичай - добра традиція і в наш час.

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання.

1. Яке призначення має рушник в українській хаті?
2. Чому кажуть, що вишитий рушник - це обличчя господині?
3. Які події в житті людини пов'язані з використанням рушників?
4. Як ви розумієте вислів "ставати на рушник"?
5. Що означає зустрічати гостей хлібом-сіллям?

Завдання 7. Український поет Андрій Малишко написав "Пісню про рушник". Композитор Платон Майборода поклав ці вірші на музику. Пісня стала народною. "Вишиваний рушник" з'єднує нас з батьківською хатою і вічно нагадує нам про найдорожчу людину - матір. Прочитайте цей вірш. Про значення нових слів дізнайтеся із словника.

Пісня про рушник

Рідна мати моя, ти нечужа не доспала
І водила мене у поля край села,
І в дорогу далеку ти мене на зорі проводжала,
І рушник вишиваний на щастя дала.
І в дорогу далеку ти мене на зорі проводжала,
І рушник вишиваний на щастя, на долю дала.

Хай на ньому цвіте росяниста доріжка,
І зелені луги, й солов'їні гаї,
І твоя незрадлива материнська ласкава усмішка,
І засмучені очі хороші твої.
І твоя незрадлива материнська ласкава усмішка,
І засмучені очі хороші, блакитні твої.

Я візьму той рушник, простелю, наче долю,
В тихім шелесті трав, в щебетанні дівров,
І на тім рушникові оживе все знайоме до болю:
І дитинство, й розлука, і вірна любов.
І на тім рушникові оживе все знайоме до болю:
І дитинство, й розлука, й твоя материнська любов.

Завдання 8. Дайте відповіді на запитання:

- Кому мати подарувала рушник?
- Що пам'ятатиме людина, яка зберігає материн рушник?
- Який настрій створює ця пісня?

ТЕМА 23. В Е Ч О Р Н И Ц І

Завдання 1. Запишіть слова та словосполучення. З'ясуйте їх значення.

Півень, сорочка, рушник, будень /будні/, новина, карт, умова, вдова, самотня жінка, одружений чоловік, заміжня жінка, шити що, вишивати кого, що; прясти що, пиячити, порушувати що, наймати кого, що; обракати кого, що.

Завдання 2. Прочитайте слова зі значенням часу. Уточніть їх значення.

Вечорниці закінчувалися опівночі. Танцювали до третіх півнів. Влітку молодь збиралася на вулиці. Восени та взимку на вулиці холодно. Ми ніколи не були на вечорницях. У будні працюємо, на свята відпочиваємо.

Завдання 3. Утворіть форму множини.

З р а з о к : жінка - жінки, будень - будні.

Новина, сорочка, рушник, чоловік, пісня, танець, карт, рік, людина, брат, хлопець, дівчина, розмова.

Завдання 4. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

Брати участь у /вечорниці/, збиратися на /вулиця/, приходити до /хата/, мати хату для /вечорниці/, обговорювати /новина/, виганяти з /хата/, розвесилити /дівчина/, не сидіти без /діло/.

Завдання 5. Прочитайте текст. Складіть простий план.

Вечорниці

В Україні сільська молодь часто збиралася на вечорниці. Вечорниці - це свого роду клуб, де молоді люди знайомилися, веселилися.

Влітку дівчата та хлопці збиралися на вулиці, восени

та взимку, коли холодно, вечорниці відбувалися у хаті.

Хату наймали в самотньої жінки, вдови, платили хлібом.

Кожна частина села, кожна вулиця мали свою хату для вечорниць. Вважалося, що ходити разом на вечорниці рідним братам та сестрам не годиться.

На вечорниці збиралися тільки дівчата і хлопці. Одружені чоловіки і заміжні жінки ніколи не ходили на вечорниці.

На вечорницях були свої правила: першими приходили дівчата, в будні працювали /шили та вишивали сорочки, рушники/, потім з'являлися хлопці, починалися розмови, обговорювалися сільські новини. Сміх, карти, пісні, танці були до опівночі, а то й до третіх півнів. На вечорницях не можна було пиячити, ображати інших. Тих, хто порушував правила, виганяли.

Хлопцям 15-16 років можна було брати участь у вечорницях тільки після екзамену. Хлопець мав проспівати гарно кілька народних пісень, виконати найпопулярніший танець, розвеселити жартом.

Для дівчат була єдина й обов'язкова умова - вміння прости й вишивати, вони не сиділи без діла.

На вечорницях молодь не лише відпочивала, але й навчалася шити, вишивати, співати, танцювати.

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання:

1. Для чого молодь збиралася на вечорниці?
2. Де проходили вечорниці?
3. Які були правила на вечорницях?
4. Який екзамен складали хлопці 15-16 років?

5. Що повинні були зміти дівчата, щоб відвідувати вечорниці?

6. Чому зібрання молоді назвали вечорницями?

Завдання 7. Прочитайте привітання на вечорницях:

Хлопець знімає шапку і вітається:

- Добрий вечір всім у хаті!

Йому відповідають:

- Доброго здоров'я!

Якщо дівчата працюють, хлопці вітають: "Боже, помагай!"

Дівчата відповідають: "Спасибі!"

Завдання 8. Перекажіть текст.

Завдання 9. Підготуйте доповідь на тему "Дозвілля сучасної молоді".

ТЕМА 24. ВЕСІЛЛЯ

Завдання 1. Прочитайте слова, що означають особу. Уточніть значення цих слів.

Селя́ни /селяни́н/, наре́чений, наре́чена, наре́чені /молодий, молода, молоді/, неві́стка, дру́жка, замі́жня кі́нка.

Завдання 2. Запишіть слова у зошит, з'ясуйте їх значення.

Ху́стка, обру́чка, ко́са, коро́вай, за́гс, шлю́б /взяти, брати шлюб з ким/, ви́куп, розплі́тання; відрі́зати що, ви́магати що, реєструва́тися де, вінча́тися де, не заважа́ти кому, чо́му, спра́вляти що.

Завдання 3. Знайдіть спільнокореневі слова.

Жовте́нь, весе́лля, осі́нь, харчі, весело́ці, восе́ни, ве́черяти, покрити, ве́чір, веселити́ся, захі́дний, харчува́тися, ве́чірка, жа́рт, покриття́, жовти́й, жа́ртувати, весели́й, осі́нній, закрива́ти, захі́д.

Завдання 4. Утворіть словосполучення.

пригощати́ся чим	!	весі́лля
ві́тати ко́го	!	молоді́
зі́брати що	!	обру́чки
спра́вляти що	!	коро́вай
обмі́нювати́ся чим	!	ві́тання
ви́шити що	!	врожа́й
става́ти ким	!	дру́жина
	!	рушник

Завдання 5. Прочитайте текст. Запишіть запитання до тексту.

Жовте́нь - осі́нній міся́ць - має наро́дну назву "весі́льник". Після 14 жовтня можна було спра́вляти весі́лля. У наро́ді казали: "Жовте́нь на весі́лля ба́гатий". У селя́н радість: зі́брано врожа́й, є харчі́ на зиму. Можна відпочи́ти і повесе́литися.

Весілля гуляють по-різному у кожному районі, селі України. Перед весіллям дівчата сходяться на останню вечірку до хати молодої, співають пісні.

Останнього вечора перед весіллям наречений /молодий/ прощається з товаришами.

Наступного дня молодий приходив до молодої. За звичаєм подруги не віддають молоду, вимагають викуп у друзів - пісню, жарт, гроші. Далі молоді беруть шлюб - реєструються у загсі, вінчаються у церкві, обмінюються обручками. На весілля збираються гості - близькі, рідні, друзі, знайомі.

На почесному місці - коровай, яким батьки зустрічають молодих. Після закінчення весілля гості пригощаються весільним короваєм.

Під час весілля співають весільних пісень, вітають молодих, бажають їм сімейного щастя, дітей. Столи з їжею не заважають танцям, іграм, веселоцям.

За традицією весілля закінчувалося розплітанням коси молодої, покриттям її голови хусткою. Заміжня жінка мала ходити тільки з покритою головою. На Західній Україні молодій відрізали косу.

Після весілля молода переходила в сім'ю молодого і ставала невісткою, батьків свого чоловіка вона називала батьком та матір'ю.

Завдання 6. Закінчіть речення.

1. Весілля справляли в Україні восени, тому що ...
2. Коли молодий приходив до молодої, ...
3. Перед весіллям ...
4. Під час весілля ...

5. Після весілля ...

Завдання 7. Знайдіть речення, які не відповідають змістові тексту.

1. Весілля в усіх районах України справляють однаково.
2. На весіллі обов'язково мав бути коровай.
3. Перед весіллям наречений і наречена прощалися зі своїми друзями і на весілля їх не запрошували.
4. Перед весіллям молоді вінчалися у церкві.
5. Батьки зустрічають молодих короваєм на вишитому рушнику.
6. Весілля обов'язково закінчувалося відрізанням коси молодої.

Завдання 8. Прочитайте народні прислів'я та приказки. Поясніть їх зміст.

1. Із чорною головою у батька добре, а з білою не так.
2. Про мене, синку, хоч і свинку, аби була невістка.
3. Перша жінка від Бога, друга - від людей, а третя - від чорта.
4. Кому весілля, а курці смерть.

Завдання 9. Пригадайте привітання та побажання молодим на весіллі, яке справляють за звичаями вашого народу.

ТЕМА 25. Х Р Е С Т Ї Н И

Завдання 1. Прочитайте та запишіть у зошит слова та словосполучення. З'ясуйте їх значення.

Горщик, звичай, здійснювати /що/, відбуватися, виконувати /що/, виховувати /кого/, отримувати /що/, взяти участь / у чім/, відмовлятися /від чого/, скидати гроші, кілька пар, деякі райони.

Завдання 2. Запишіть слова, що означають особу. Уточніть їх значення.

Дитина, сусід, батьки, друзі, родич, гості /гість/, християни /християнин/, святій.

Завдання 3. Знайдіть спільнокореневі слова.

Хрещений, народжуватися, запрошувати, хрестити, народження, церква, просити, хрещення, церковний, обов'язки, рідний, хрестини, родич, запрошення, обов'язково.

Завдання 4. Утворіть словосполучення.

отримувати	!	діти
здійснювати	!	листи
виконувати	!	план
виховувати	!	горщик
запрошувати	!	робота
варити	!	каша
розбивати	!	подарунок
вітати	!	хрещення
	!	обов'язки
	!	освіта
	!	завдання
	!	дитина
	!	батьки
	!	сусіди
	!	тарілка

Завдання 5. Прочитайте текст. Запишіть його основну інформацію.

Х р е с т и н и

У християн є давній добрий звичай: коли в сім'ї народжувалася дитина, батьки запрошували друзів, знайомих, су-

сідів взяти участь у хрещенні дитини. Від такого запрошення не відмовлялися. Хрещені батьки йшли до церкви, де здійснювалося хрещення і дитині давалося ім'я за церковним календарем. Кожен день у церковному календарі має ім'я святого: Мико́ла, Іва́на, Петра́, Миха́йла тощо.

Увечері відбувалися хрестини - збиралися родичі і гості, бакали дитині здоров'я, щастя. Варили кашу, яку "купували" гості /скидали гроші/. Найбільше грошей давав хрещений батько. Він розбивав горщик із кашею, всі їли цю кашу. Якщо у дитини помирали рідні батьки, хрещені батьки /куми/ виконували їхні обов'язки - виховували дітей, готували їх до школи.

У свята куми обов'язково вітали дитину та її рідних батьків, отримували подарунки.

В деяких районах України на хрестини запрошували кілька пар хрещених батьків.

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання:

1. Коли з'явився звичай хрещення?
2. Хто міг бути хрещеним батьком дитини?
3. Яке ім'я давалося дитині?
4. Як святкували хрестини?
5. Які обов'язки мали хрещені батьки?

Завдання 7. Перекажіть текст.

Завдання 8. Підготуйте розповідь про ваші сімейні свята та традиції.

ТЕМА 26. КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Завдання 1. Заповніть таблиці. Варіант А.

Я допомагаю виконую запрошую звертаюся
Ти
Він
Ми
Ви
Вони

Варіант Б.

Н. радіус трикутники два п'ять
Р.
Д.
З.
О.
М.

Завдання 2. Запишіть речення. Підкреслені слова замініть синонімами.

- | | |
|---|---|
| 1. Планується збудувати у Криму сотні вітрогенераторів, які вироблятимуть <u>дешеву</u> електроенергію. | а/ безцінна
б/ недорога
в/ безплатна |
| 2. Зоологічний парк Асканія-Нова <u>виник</u> наприкінці XIX століття. | а/ з'явитися
б/ з'ясувати
в/ народитися |
| 3. У 1866 році під Вінницею Микола Пирогов <u>звів</u> будинок, в якому тепер відкрито музей. | а/ побудувати
б/ продати
в/ купити |
| 4. В Україні є <u>звичай</u> накривати рушником хліб на столі. | а/ явище
б/ традиція
в/ правило |
| 5. <u>Найбільшого</u> розвитку математика досягла у Давній Греції. | а/ найвищий
б/ найгірший
в/ найкращий |

6. Хлопчик уміє рахувати до ста. | а/ лікувати
 | б/ лічити
 | в/ додавати

Завдання 3. Варіант А. Утворіть форми ступенів порівняння прикметників.

З р а з о к : простий - простіший - найпростіший.

Багатий, добрий, дешевий, видатний, гострий, легкий, популярний, потужний, розумний, складний, сучасний, чистий, швидкий.

Варіант Б. Від слів, що стоять у дужках, утвори прикметники.

З р а з о к : / Зима/ канікули. - Зимові канікули.
 / Вечір/ година. - Вечірня година.

1. / Росія/ хімік Д. Менделєєв.
2. / Москва/ університет.
3. / Наука/ праці вченого.
4. Робити / хірургія/ операції.
5. Чотирикутник з двома / паралель/ сторонами.
6. Створити / ботаніка/ парк.
7. / Південь/ райони України.
8. Співати / народ/ пісень.
9. / Геометрія/ фігура.
10. / Сім"я/ щастя.

Завдання 4. Варіант А. До підкреслених слів підберіть та запишіть антоніми.

- Важка праця -
- Звести будинок -
- Заважати працівникам -
- Майбутній час -
- Гострий кут -
- Найбільша радість -
- Одержати листа -
- Приїхати пізніше -
- Починати роботу -
- Спільна основа -

Варіант Б. Запишіть пари антонімів.

Будні	!	заборона
внутрішній	!	простий
вертикальний	!	кривий
воля	!	найбідніший
гарячий	!	плакати
дозвіл	!	зовнішній
найбагатший	!	холодний
прямий	!	неволя
складний	!	горизонтальний
сміятися	!	свята

Завдання 5. Прочитайте та перекажіть текст. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

Беликий учений Микола Пирогов п'ятнадцять років жив недалеко від /Вінниця/. Пирогов /збудувати/ лікарню, у /яка/ робив складні хірургічні /операція/, відкрив /аптека/.

Видатний хірург лікував /російський композитор П. Чайковський/, /італійський генерал Гарібальді/, /відомий хімік Д. Менделєєв/. /Бідні селяни / Пирогов допомагав грошима, ліками. У /будинок/ Пирогова відкрито музей. Я відвідав цей музей /минулий рік/.

ТЕМА 27. ПІДСУМКОВЕ ЗАНЯТТЯ

Завдання 1. Поясніть значення слів.

Слухач, глядач, викладач, приймач, перемикач, читач, вимикач, користувач, відвідувач, водонагрівач.

Диктор, газетяр, поштар, лікар, аптекар, господар.

Письменник, знаменник, будівельник, чисельник, розчинник, годинник, робітник, рушник.

Селянин, християнин, громадянин, молодець, хлопець, вуглець, фахівець, покупець.

Завдання 2. Напишіть видові пари дієслів.

Вживати ліки -
використовувати комп'ютер -
випускати продукцію -
вирощувати урожай -
відвідувати музей -
вступати до університету -
вмикати телевізор -
заважати працювати -
замовляти квитки -
запрошувати у гості -
зберігати традиції -
одержувати листа -
припиняти роботу -
розраховувати траєкторію -
складати іспит -
удосконалювати конструкцію -
утворювати хімічну сполуку -

Завдання 3. Утворіть словосполучення за зразком.

З р а з о к : погано чути, погано бачити, погано працювати.

Відмінно, мало, рідко, самотійно, смачно, чудово, швидко, якісно.

Завдання 4. Поставте іменники у формі називного відмінка однини.

У техніці, з початку, на нозі, у руці, на дошці, від імені, з дозволу, до ранку, у молоді, з радості, на книжці, у ру-

сі, від якості, на святі, при дорозі, після відпочинку, у книзі.

Завдання 5. Дайте відповіді на запитання. У відповідях живайте антоніми, підібрані до виділених слів.

1. Ви добре себе почуваете?
2. Ти увімкнув телевізор?
3. Вам легко навчатися в університеті?
4. Ваша дитина захворіла?
5. Тобі подобається західне мистецтво?
6. Чи допомагає вам музика готуватися до іспитів?
7. У Василя багато друзів?
8. Чи є у цього трикутника тупий кут?
9. Пилип поїде відпочивати на північ?
10. Ти швидко читаєш?

Завдання 6. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

Писати /дисертація/. Записувати /лекція/. Написати /заява/.
Навчатися в /школа/. Працювати /інженер/. Реалізувати /продукція/.
Допомагати /друзі/. Користуватися /міський транспорт/.
Перевіряти /курсова робота/. Міряти /температура/.
Передплачувати /газета/. Запускати /ракета/. Дивитися /вистава/.
Подорожувати /автомобіль/. виправити /помилка/.

Завдання 7. Прочитайте слова. Випишіть назви продуктів, з яких варять український борщ.

Сметана, огірок, курка, картопля, цукор, молоко, сіль, масло, часник, морква, олія, горох, гарбуз, груша, квасоля, слива, перець, капуста, помідор, сало, цибуля, яблуко, буряк, м'ясо.

Завдання 8. Прочитайте речення з опрацьованих вами текстів. Пригадайте назви цих текстів.

1. Ньютон закінчив Кембриджський університет.
2. Хімічна активність води досить висока.
3. У садібі Вишня скінчилося життя видатного вченого.
4. Всім, хто любить природу, буде цікаво відвідати всесвітньо відомий заповідник на півдні України.

5. Речовина може перебувати у трьох агрегатних станах.
6. Нормальний пульс - 60/80 ударів за хвилину.
7. Вінницький краєзнавчий музей заснований у 1919 році.
8. Король Франції Людовик XVI квітами картоплі прикрашав свій одяг.

Завдання 9. Складіть речення.

1. Біля, влітку, добре, Чорне море, відпочивати.
2. Гора, в, називатися, Карпати, найвища, Говерла.
3. В, прочитати, газета, новини, "Голос України", можна, політичний.
4. У, можна, театр, вінницький, подивитись, вистава.
5. 4 жовтня, запуск, в, історія, людство, 1957 рік, перший, Земля, штучний, супутник, відбутися.

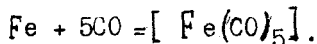
Завдання 10. Праворуч напишіть назви професій.

1. Зубний лікар. - - - - -
2. Фахівець з вищою технічною освітою. - - - - -
3. Автор музичних творів. - - - - -
4. Людина, що показує відвідувачам музеїв та виставок експонати і дає необхідні пояснення. - - - - -
5. Професійний літературний працівник газет, журналів, радіо, телебачення. - - - - -
6. Працівник радіо або телебачення, який читає текст перед мікрофоном. - - - - -
7. Той, хто виконує перед публікою твори мистецтва. - - - - -
8. Працівник залізничного транспорту, який обслуговує пасажирів у вагоні. - - - - -
9. Той, хто приймає та видає гроші, продає квитки. - - - - -

Завдання II. Прочитайте текст. Слова, що стоять у дужках, поставте у потрібній формі.

Залізо є одним з /найпоширеніші елементи/ у природі. Це сріблясто-білий метал; на /повітря/ він піддається корозії.

Залізо за /звичайні умови/ кристалізується. При /нагрівання/ залізо реагує з /неметали/: /кисень, вуглець/. З /вода/ реагує лише при /високі температури/, розчиняється у /соляна кислота/. Залізо реагує з /оксид вуглецю/:



Цю сполуку застосовують для добування /чистий метал/.

Залізо та його сполуки мають велике значення для /народне господарство/: вони є основними конструкційними матеріалами.

Дайте текстові назву. Перекажіть текст за планом.

П л а н

1. Залізо у природі.
2. Фізичні та хімічні властивості заліза.
3. Вироби з заліза у народному господарстві.

Завдання 12. Прочитайте та поясніть прислів'я.

1. Язик до Києва доведе.
2. Хто хоче багато мати, тому треба мало спати.
3. Не вір словам, а вір ділам.
4. Краще один раз побачити, ніж сто разів почути.
5. Вік живи - вік учись.
6. Життя прожити - не поле перейти.

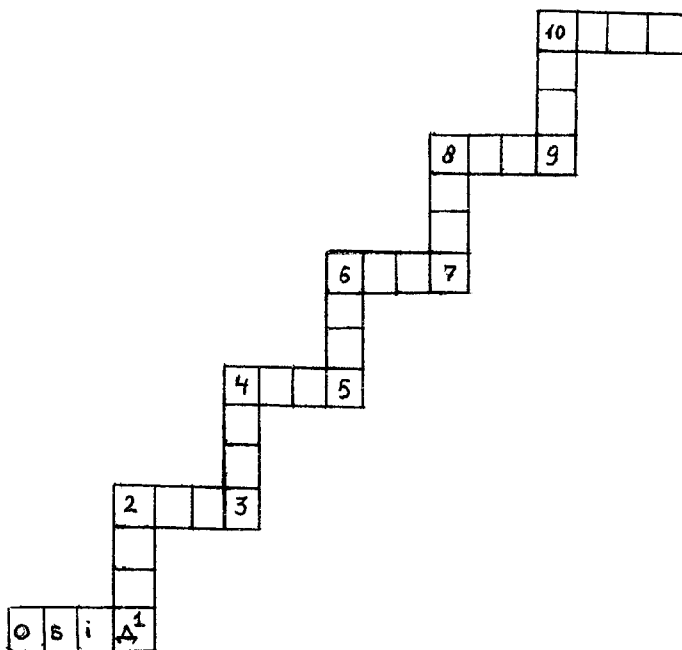
Завдання 13. Відгадайте загадки про явища природи.

1. Без рук, без ніг, а ворота відчиняє. В...
2. Все поїдаю, а з голоду помираю. В...
3. Ввечері вмирає, а зранку оживає. Д...
4. Коли нема - чекають, а коли прийду - тікають. Д...
5. Не художник, а малює. М...
6. Сам не біжить, а стоять не дозволяє. М...
7. Біле, а не цукор, м'яке, а не вата, без ніг, а йде. С...
8. Вдень у небі гуляє, а ввечері на землю сідає. С...

Завдання 14. Швидше піднімайтеся сходами. Дізнається, що у вас буде на обід.

1. Предмет, який має форму плоского круга.

2. Організація, що об'єднує людей для спільного відпочинку, занять спортом тощо.
3. Хімічний елемент періодичної системи Менделєєва /Br/, рідина з неприємним запахом.
4. Частина океану.
5. Період розвитку чого-небудь.
6. Газоподібний стан води.
7. Частинка хімічного елемента, що складається з ядра й електронів.
8. Одиниця довжини.
9. Паралелограм з рівними сторонами і непрямыми кутами.
10. Українська національна страва, що вариться з овочів.



Л І Т Е Р А Т У Р А

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. - Львів: Світ, 1994.
2. Бушок Г.Ф., Левандовський В.В. Курс фізики: У 2 кн.КН.І.- К.: Либідь, 1997 .
3. Довідник з елементарної математики, механіки та фізики.- К.: Наукова думка, 1996.
4. Калашник В.С. и др. Русско-украинский разговорник.- К.: Вища шк., 1992.
5. Короткий російсько-український словник сучасних математичних і економіко-математичних термінів.- Харків: Основа, 1993.
6. Макарова Г.І., Паламар Л.М. Розмовляйте з нами українською мовою: Навч. видання: У 3 ч., ч.П.- К.: Вища шк., 1993.
7. Хомченко І.Г. Загальна хімія: Підручник, - К.: Вища шк., 1993.
8. Чолпан П.П. Основи фізики: Навчальний посібник.- К.: Вища шк., 1995.

З М І С Т

Тема 1. В установі. У навчальному закладі.....	3
Тема 2. В установі. Ділові папери.....	7
Тема 3. Лекція з фізики	12
Тема 4. Про фізику та фізиків	15
Тема 5. Хімічні закони	20
Тема 6. Найпоширеніша хімічна речовина	23
Тема 7. Виробництво	26
Тема 8. Природа. Село. Сільське господарство	30
Тема 9. Газети та журнали. Радіо. Телебачення.....	36
Тема 10. Театр та кіно. музей. Концерт	41
Тема 11. Телефонна розмова	46
Тема 12. Транспорт. Подорож. Залізничний вокзал.....	52
Тема 13. Подорож по старому Києву.....	56
Тема 14. На екскурсії.....	60
Тема 15. У лікарні. В аптеці.....	64
Тема 16. Контрольна робота.....	69
Тема 17. Чиста енергія.....	72
Тема 18. Комп'ютер у нашому житті.....	75
Тема 19. Трохи математики.....	78
Тема 20. Асканія-Нова.....	85
Тема 21. Музей-садиба М.І.Пирогова	88
Тема 22. Український рушник	92
Тема 23. Вечорниці	95
Тема 24. Весілля	96
Тема 25. Хрестини	101
Тема 26. Контрольна робота	103
Тема 27. Підсумкове заняття	106
Література	111